

Aini Kares-Salonen

TIETOTESTI HENKILÖSTÖLLE KOS- KIEN HUOLI-ILMOITUKSIA ASKOLAN KUNNASSA

Opinnäytetyö

Sosiaali- ja terveydenhuoltoalan ylempi ammattikorkeakoulu-
tutkinto

Terveyden edistämisen koulutusohjelma (ylempi amk)

2022

**Kaakkois-Suomen
ammattikorkeakoulu**

Tutkintonimike	Terveystenhoitaja (ylempi amk)
Tekijä/Tekijät	Aini Kares-Salonen
Työn nimi	Tietotesti henkilöstölle koskien huoli-ilmoituksia Askolan kunnassa
Toimeksiantaja	Askolan kunta
Vuosi	2022
Sivut	62 sivua, liitteitä 9 sivua
Työn ohjaaja(t)	Virpi Majjala

TIIVISTELMÄ

Tämä opinnäytetyö toteutettiin Askolan kunnan tilauksesta kartoittamaan, millaista tietoa henkilökunnalla on huoli-ilmoituksista. Sen antamalla tiedolla voidaan kehittää Askolan kunnan työntekijöiden osaamista huoli-ilmoitusten teosta, mitä huoli-ilmoituksessa tulee ilmetä ja millaisissa tilanteissa huoli-ilmoituksia voidaan tehdä.

Tässä opinnäytetyössä tutkimus toteutettiin Askolan kunnan työntekijöille laaditulla tietotestillä. Tietotesti laadittiin ikääntyneiden selviytymiseen vaikuttavien tekijöiden ja huoli-ilmoituksista aiemmin tutkitun tiedon perusteella. Se toteutettiin Webropol-kyselynä ja siihen vastaaminen toteutui täysin anonyymisti. Tietotestin vastauslinkki välitettiin esihenkilöiden kautta työntekijöille vastattavaksi. Tietotestin tulokset analysoitiin Webropol-ohjelmassa taustakysymysten avulla, joilla pyrittiin selvittämään, vaikuttiko vastauksien oikeellisuuden jokin taustatekijä tai nouseeko jostain ryhmästä pienempää tietotasoa huoli-ilmoituksista. Vastauksia kertyi 61 kappaletta.

Tämän opinnäytetyön tuloksien mukaan enemmistö henkilöstöstä tiesi, millaisissa tilanteissa huoli-ilmoituksen voi tehdä, kun taas huoli-ilmoituksen vaatimat sisältötiedot, kuten tuleeko ilmoittajan nimi ilmoittaa, olivat vaikeampia. Tämän opinnäytetyön tuloksia voidaan hyödyntää työntekijöiden koulutustilaisuuksissa, tietoisuuden lisäämisessä huoli-ilmoituksista ja uuden työntekijän perehdyttämisessä. Tämän opinnäytetyön tulosten pohjalta voidaan laatia esite tai lomakepohja huoli-ilmoitusten tekoon, jolloin epävarmankin työntekijän on helpompi laatia asianmukainen huoli-ilmoitus. Näiden ilmoitukset olisivat rakenteeltaan yhtenäiset ja tasalaatuiset. Näitä tuloksia voidaan hyödyntää myös muissa kunnissa ja tietotestipohjaa voi käyttää myös muiden kuntien työntekijöiden tietotason kartoittamiseen huoli-ilmoituksista. Jatkossa tämän opinnäytetyön tietotestin voi myös toistaa Askolan kunnan työntekijöille, jolloin nähtäisiin, onko henkilöstön tietotasossa tapahtunut muutoksia suhteessa tämän opinnäytetyön toteuttamisen ajankohtaan.

Asiasanat: vanhustenhuolto, ikääntyneet, kyselytutkimus, sosiaalityö, muistisairaudet ja selviytyminen

Degree title	Masters of Health Care
Author (authors)	Aini Kares-Salonen
Thesis title	Knowledge test for personnel regarding reports of concern in Askola municipality
Commissioned by	Municipality of Askola
Time	2022
Pages	62 pages, 9 pages of appendices
Supervisor	Virpi Maijala

ABSTRACT

This thesis was made at the request of the municipality of Askola to survey what kind of information the staff has regarding reports of concern. The information it provides can be used to develop the skills of Askola municipality employees regarding making concern reports, what should appear in the concern report and in what situations concern reports can be made.

In this thesis, the research was carried out with a knowledge test prepared for the employees of Askola municipality. The knowledge test was based on previously studied information on the factors influencing the survival of the elderly and reports of concern. It was implemented with the help of the Webropol software, and answering it was completely anonymous. The answer link of the knowledge test was forwarded to the employees through supervisors for them to answer. The results of the knowledge test were analyzed in the Webropol program with the help of background questions, which aimed to find out whether any background factor affected the correctness of the answers or whether a lower level of knowledge regarding reports of concern arises from some group. 61 answers were collected.

According to the results of this thesis, the majority of the personnel knew in which situations a concern report can be made, while the content information required by the concern report, such as whether the name of the person reporting should be reported, was more difficult. The results of this thesis can be used in employee education events, raising awareness regarding concern reports and in the orientation with new employees. Based on the results of this thesis, a brochure or form template can be prepared for making concern reports, which makes it easier for even an insecure employee to prepare an appropriate concern report. Thus, the announcements would have a uniform structure and uniform quality. These results can also be used in other municipalities, and the knowledge test base can also be used to find out the level of knowledge of employees in other municipalities. In the future, the knowledge test of this thesis can also be repeated for the employees of the municipality of Askola, in which case it would be seen whether there have been changes in the knowledge level of the personnel in relation to the time when this thesis was carried out.

Keywords: elderly care, elderly, questionnaire study, social work, dementia and daily survival skills.

SISÄLLYS

1	JOHDANTO	5
2	OPINNÄYTETYÖN TAUSTA JA TEOREETTINEN VIITEKEHYS	5
2.1	Ikääntynyt, ilmoitus sosiaalityön tarpeessa olevasta henkilöstä ja huoli-ilmoitus	6
2.2	Selviytyminen ja palvelutarpeen arviointi	8
3	TUTKIMUKSEN TARKOITUS, TAVOITE JA TUTKIMUSKYSYMYKSET	9
4	OPINNÄYTETYÖN MENETELMÄT	10
4.1	Aineiston keruu	10
4.2	Aineiston analyysi	12
5	TULOKSET	12
5.1	Vastaajien taustatiedot	12
5.2	Huoli-ilmoituksen teko ja rakenne	13
5.3	Väittämät koskien huoli-ilmoitusten syitä	25
6	POHDINTA	41
6.1	Tulosten tarkastelu	41
6.2	Luotettavuus ja eettisyys	49
7	JOHTOPÄÄTÖKSET JA JATKOTUTKIMUSAIHEET	50
	LÄHTEET	52

LIITTEET

Liite 1: Tietotesti Askolan kunnalle koskien huoli-ilmoituksia

Liite 2: Tutkimustiedote

Liite 3: Tietosuojailmoitus sovellettavaksi opiskelijoiden opinnäytetöihin

Liite 4: Suostumus henkilötietojen käsittelyyn tutkimuksessa ja tutkimukseen osallistumisesta

1 JOHDANTO

Tämän opinnäytteen tarve on noussut Askolan kunnan edustajien kanssa käydyissä keskusteluissa. Sosiaalityön ja hoitotyön johtajien kanssa käydyssä palaverissa, jossa käsiteltiin mahdollisia kehittämiskohteita kunnassa, nousi esiin, ettei huoli-ilmoituksia tunneta kunnassa ja niiden määrä on vähäinen. Huoli-ilmoitus on ikääntyneestä henkilöstä tehtävä ilmoitus, joka on verrattavissa lastensuojeluilmoitukseen. Tämän kaltaisen ilmoituksen voi tehdä kuka tahansa, ja ilmoitus käsitellään kunnan sosiaalitoimessa (Alastalo ym. 2021).

Ikääntyneiden määrä Suomessa kasvaa jatkuvasti ja vuoden 2019 lopussa yli 65-vuotaista Suomessa oli 22,3 %. Ennuste on, että jo vuoteen 2030 ikääntyneiden määrä kasvaa 25,6%:iin. Ikääntyneistä yksin asui vuonna 2019 36,2 prosenttia (Haapakorva ym. 2020). Tätä taustaa vasten on tärkeää Askolan kunnan työntekijöiden tietoutta huoli-ilmoituksista.

Tämän opinnäytteen tarkoitus oli selvittää määrällisen tutkimuksen keinoin, onko Askolan kunnalla työskentelevillä tiedollista osaamista siitä, mikä on huoli-ilmoitus ja missä tilanteessa sellainen on paikallaan tehdä. Huoli-ilmoituksesta saatetaan käyttää nimitystä ilmoitus sosiaalityön tarpeessa olevasta henkilöstä.

2 OPINNÄYTETYÖN TAUSTA JA TEOREETTINEN VIITEKEHYS

Laki ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta sekä iäkkäiden sosiaali- ja terveyspalveluista (28.12.2012/980) 4. §:ssä kunnan toimijat määrätään velvollisiksi toimimaan yhteistyössä ikääntyneiden hyvinvoinnin, terveyden, itsenäisen suoriutumisen ja toimintakyvyn tukemiseksi. Samassa laissa 25. §:n kohdassa sosiaali- ja terveydenhuollon ammattihenkilön, pelastustoimen, hätäkeskuksen tai poliisin palveluksessa olevan henkilön velvollisuudesta tehdä niin kutsuttu huoli-ilmoitus tilanteissa, joissa töissä ollessaan kohtaavat itsensä huolehtimaan kykenemättömän ikääntyneen. Muita syitä ilmoituksen tekemiseen on, jos ikääntynyt ei pysty huolehtimaan terveydestään, turvallisuudesta tai yleisesti omasta huolenpidostaan. Vastaavasti myös muun kuin

edellä mainittujen henkilöiden eli kenen tahansa on mahdollisuus tehdä huoli-ilmoitus salassapitosäännösten estämättä.

Tutkimustiivistelmässään ikääntyneiden kaltoinkohtelusta Alastalo ym. kirjoittavat, että Vanhuspalvelujen tila -seurannasta käy ilmi huoli-ilmoitusten yleisimmät aiheet. Ilmoituksista nousee esiin pääosin huoli arjen pärjäämisestä, itsestä huolehtimisesta, ikääntyneen toimintakyvystä ja muistisairauksien aiheuttamista haitoista. Muita yleisiä syitä huoli-ilmoituksen tekoon ovat asuinolosuhteet, terveys, päihteiden käyttö sekä yleinen palveluiden tarve. (Alastalo ym. 2021.) Vuonna 2016 (Kekki ym. 2016) tehdyssä kansalaisten turvallisuus selvityksessä muun muassa ikääntyneiden kokemia turvallisuuteen vaikuttavia tekijöitä selvitettiin. Suurimpana turvattomuustekijänä nousivat esiin yksinäisyys, ulkopuolisen avun riittämättömyys sekä muistisairaudet. Näistä suurin oli yksinäisyys, joka tuli esiin 80 %:lla vastaajista. Muistisairaudet mainitsi 62 % ja riittämättömän ulkopuolisen avun 68 % vastaajista. Avoimissa kysymyksissä nousi esiin rikosten pelko, läheisten välinpitämättömyys sekä heikot vanhuspalvelut. Monet kärsivät huonosta ravitsemuksesta, väärästä lääkityksestä sekä erilaisista peloista. Maaseutumaisissa kunnissa, joihin Askola myös kuuluu, nousivat huolenaiheina tapaturmat, päihteet, rikokset sekä muistisairaudet. Yhteisiä huolenaiheita maaseudun ja kaupunkiasujien vastauksissa olivat köyhyys sekä sairaudet. Maaseudun asukkaat huolehtivat kaupunkilaisia vähemmän ulkopuolisen avun riittämättömyydestä (60 % vs. 69,5 %). (Kekki ym. 2016, 45.)

2.1 Ikääntynyt, ilmoitus sosiaalityön tarpeessa olevasta henkilöstä ja huoli-ilmoitus

Tämän opinnäytetyön keskeisiä käsitteitä ovat ikääntyneet, huoli-ilmoitus, ilmoitus sosiaalityön tarpeessa olevasta henkilöstä, selviytyminen, palvelutarpeen arviointi ja sosiaalityön tarve. Ikääntyneillä tässä opinnäytetyössä tarkoitetaan yli 65-vuotiaita kansalaisia, koska Vanhuspalvelulain 3. §:n mukaan ikääntynyt on henkilö, joka on vanhuuseläkkeeseen oikeuttavassa iässä (Vanhuspalvelulaki 28.12.2012/980). 31.12.2019 Askolassa oli 970 yli 65-vuotiasta (Tilastokeskus 2019).

Sosiaalityö on sosiaali- ja terveysministeriön määritelmän mukaan *sosiaalisia ongelmia ehkäisevästä, vähentävästä tai poistavasta asiantuntijatyöstä, jota tehdään yksilöiden, perheiden, yhteisöjen ja rakenteiden tasolla.* (Sosiaali- ja terveysministeriö s.a). Sosiaalihuoltolain (30.12.2014/1301) 35. §:ssa määritellään ilmoitus sosiaalityön tarpeessa olevasta henkilöstä siten, että jos sosiaali- tai terveydenhuollon, opetus- tai liikuntatoimen, varhaiskasvatuksen, pelastuslaitoksen, hätäkeskuksen, poliisin tai tullin henkilöstön edustaja, rikosseuraamuslaitoksen, työ- ja elinkeinoviranomaisen, ulosoton tai Kelan palveluksessa oleva henkilö saa työssään tietää henkilöstä, jolla on ilmeinen tarve sosiaalityölle, tulee tämä henkilö ohjata sosiaalipalveluihin. Vaihtoehtoisesti voidaan pyytää henkilön suostumus ja työntekijä ottaa henkilön puolesta yhteyden sosiaalitoimeen sosiaalityön tarpeen arviointia varten. Pykälässä mainitaan myös, että mikäli suostumusta ei voida saada ja henkilö on selkeästi kykenemätön huolehtimaan itsestään tai lapsen edusta, on aiemmin mainituilla henkilöillä lain vaatima velvollisuus tehdä ilmoitus salassapitovelvollisuuden estämättä. Samoin kenen tahansa on mahdollisuus tehdä ilmoitus sosiaalihuollon tarpeessa olevasta henkilöstä salassapitovelvollisuuksien haittaamatta, jos huoli henkilön kykenevyydestä huolehtia itsestään herää. (Sosiaalihuoltolaki 30.12.2014/1301.)

Huoli-ilmoitus on ikääntyneestä tehtävä ilmoitus sosiaalityön tarpeessa olevasta henkilöstä, jonka kuka tahansa kansalainen voi tehdä ikääntyneestä henkilöstä, jos hänellä herää huoli kyseisen henkilön selviytymisestä. Huoli-ilmoitus on väline, jonka avulla saadaan tieto ikääntyneestä, jonka palvelutarpeita on syytä arvioida. (Vanhuspalvelulaki 28.12.2012/980.)

Esimerkki millainen huoli-ilmoitus on täyttää, löytyy muun muassa Helsingin kaupungilta valmiina internet-lomakkeena. Lomakkeessa kysytään ilmoituksen tyyppi, eli onko kyseessä lastensuojeluilmoitus, ilmoitus työikäisestä 18–64-vuotiaasta vai ikääntyneestä eli yli 65-vuotiaasta. Seuraavaksi kysytään ilmoittajan toiveesta pysyä nimettömänä ja ilmoittajan mahdolliset yhteystiedot. Tämän jälkeen täytetään ilmoituksen kohteena olevasta henkilöstä tiedossa olevat asiat. Näitä voivat olla nimi, henkilötunnus tai arvio iästä sekä henkilön asuinkunta, yhteystiedot ja postinumero. Sitten kysytään, tietääkö ilmoituksen kohteena oleva henkilö tehtävästä ilmoituksesta, ja pyydetään kuvaamaan ilmoituksen syy sekä mahdolliset lisätiedot. (Helsingin kaupunki 2021.)

2.2 Selviytyminen ja palvelutarpeen arviointi

Selviytymisen voidaan katsoa kattavan kaikki ne toimintakyvyn ja ympäristön edellytykset, mitä ikääntynyt tarvitsee päivittäisessä arjessaan. Noin kymmenen prosenttia 75 vuotta täyttäneistä on kertonut, ettei ole saanut apua riittävästi. Vuonna 2018 omaishoidontuen ja säännöllisten palvelujen piirissä oli neljännes 75 vuotta täyttäneistä. Ympäri vuorokautista hoitoa sai alle yksi kymmenestä. 85 vuotta täyttäneistä erilaista tukea tai palveluita sai joka toinen. Ympäri vuorokautisessa hoidossa heistä oli joka viides. Merkittävin syy ikääntyneiden palveluiden käyttöön on muistisairaus, joka löytyy arviolta 200 000 suomalaiselta. Keskivaikea tai vaikea muistisairaus on noin 100 000 henkilöllä. Somaattisten sairauksien lisäksi säännöllisten palvelujen piirissä olevilla on suurimmalla osalla jokin muistihäiriö tai muistisairaus. Säännöllistä kotihoitoa saavista asiakkaista noin puolella ja ympäri vuorokautisessa hoidossa olevista asiakkaista noin 80 prosentilla on jonkinlainen muistioire. (Laatusuositus hyvän ikääntymisen turvaamiseksi ja palvelujen parantamiseksi 2020–2023. Tavoitteena ikäystävällinen Suomi. 2020.)

Terveys- ja hyvinvoinnin laitoksen tilasto vuodelta 2018 kertoo, että säännöllisesti kotihoidon palveluita sai 11 % kaikista yli 75-vuotiaista. Reilulle kolmannekselle (35 %) asiakkaista tehtiin yli 60 käyntiä kuukaudessa, 31 % sai yhdestä yhdeksään käyntiä per kuukausi. Iso osa säännöllisen kotihoidon asiakkaista sai turva- sekä tukipalveluita. Tukipalveluita ovat muun muassa hygienia-, ateria-, siivous-, kauppa- ja saattajapalveluita. Turvapalveluita ovat esimerkiksi turvapuhelin ja -ranneke. Palveluiden käyttöä tiedetään lisäävän muun muassa yksinasuminen ja yksinäisyys. Myös päihde- ja muut riippuvuudet, uniongelmat, vajaaravitsemus, mielenterveysongelmat, heikentynyt liikkumiskyky sekä omaishoitajana toimiminen voivat vähentää osallistumista yhteiskuntaan ja lisätä palveluiden tarvetta. (Sosiaali- ja terveysministeriö 2020.)

Erikseen mainittava tekijä ikääntyneiden selviytymisessä on ikääntyneiden kaltoinkohtelu. Sen riskitekijöitä ovat fyysisen terveyden ongelmat, mielenterveys- ja päihdeongelmat, riippuvuussuhteet ihmisten välillä sekä ihmissuhdeongelmat, ongelmat päivittäisessä selviytymisessä ja asenneongelmat sekä kykenemättömyys. Näihin riskitekijöihin vaikuttavat sosiaaliset, psykologiset,

biologiset sekä taloudelliset näkökulmat. Useampi riskitekijä lisää kaltoinkohtelun riskiä. Covid-19-pandemia on lisännyt yleisesti palveluiden tarvetta ikääntyneillä useilla sektoreilla ja nämä heijastuvat yksinäisyyden, mielenterveyden ja päihdeongelmien kasvuun ja sitä myöten kaltoinkohtelun riskin lisääntymiseen. Omaishoitajan ja -hoidettavan välinen riippuvuussuhde altistaa myös kaltoinkohtelulle. (Alastalo ym. 2021.)

Palvelutarpeen arviointi on selvitys siitä, millaisia palveluita henkilö tarvitsee päivittäisen selviytymisen tueksi. Siihen liittyy asumisturvallisuus kattaen fyysisen ja psyykkisen turvallisuuden ja muut mahdolliset turvallisuusselvitykset. Valtioneuvoston laatusuosituksessa mainitaan, että ikääntyneillä sekä heitä edustavilla järjestöillä tulisi olla mahdollisuus osallistua turvallisen asuinympäristön suunnitteluun. Ikääntyneiden kotona selviytymistä tulee arvioida osana palvelutarpeen ja toimintakyvyn arviota. Tässä tulee huomioida yksilölliset tarpeet, tarvittavat apuvälineet ja esteettömyys. (Sosiaali- ja terveysministeriö 2020.)

3 TUTKIMUKSEN TARKOITUS, TAVOITE JA TUTKIMUSKYSYMYKSET

Tämän opinnäytetyön tarkoitus oli kuvata Askolan kunnan henkilöstön tiedollista osaamista huoli-ilmoituksesta. Tavoitteena oli tuottaa, toteuttaa ja analysoida sähköinen tietotesti kunnassa työskenteleville henkilöille huoli-ilmoitusten teon osaamisesta.

Tutkimuskysymyksinä ovat:

1. Millainen tiedollinen osaaminen henkilöstöllä on huoli-ilmoituksen sisällöstä?
2. Millainen tiedollinen osaaminen henkilöstöllä on tilanteissa, joissa huoli-ilmoitus on tarpeen tehdä?

4 OPINNÄYTETYÖN MENETELMÄT

Opinnäytetyöni on kvantitatiivinen eli määrällinen kyselytutkimus ja tarkemmin eriteltynä tietotesti. Kirjassaan Kyselytutkimuksen mittarit ja menetelmät Vehkalahti (2014) sanoo kyselytutkimuksen olevan hyvä tapa saada tietoa ihmisten toiminnasta, mielipiteistä, arvoista ja asenteista. Kyselytutkimuksessa tutkimusvälineenä on lomake, joka toimii mittausvälineenä monenlaisiin tutkimuksiin kuten yhteiskunta- ja käyttäytymistieteellisestä tutkimuksesta mielipidetutkimuksiin ja muuhunkin. Merkittävin ero kyselyn ja haastattelun välillä on, että kyselytutkimuksen lomakkeen on toimittava ilman haastattelijan tuomaa tukea. Kyselytutkimukset ovat valtaosin määrällisiä tutkimuksia tilastollisia menetelmiä soveltaen. Kysymykset esitetään sanoin, mutta vastaukset ovat numeraalisia. Täydentävää tietoa saadaan sanallisista vastauksista. (Vehkalahti 2014, 11, 13.) Tutkimusmenetelmänä määrällinen tutkimus on objektiivinen, joten siitä saadut vastaukset eivät saa vaikutteita tutkijalta (Vilka 2007, 13).

Kustannukset olivat tämän opinnäytetyön kanssa hyvin maltillisia. Kysely oli sähköinen, ja viestinvaihto tapahtui sähköpostilla ja Teams-kokouksilla. Kyselylomakkeen täyttö vei työntekijöiden aikaa noin 15 minuuttia ja sen sai tehdä työajalla. Työelämäohjaajien työnkuvaan kuuluivat kehittämishankkeet, ja siten opinnäytetyön ohjaaminen oli osa heidän työtehtäviään eikä sitä lasketa erikseen työaikaa syöväksi tekijänä.

Tuloksia käsitellessä väittämän oikea vastaus on merkitty vihreällä värillä. Huoli-ilmoitusta koskeviin väittämiin saadut vastaukset kaikilta vastaajilta on ilmaistu taulukkomuodossa jokaisen väittämän jälkeen. Sen jälkeisessä tekstikappaleessa avataan yksittäisten vastaajaryhmien eroja. Tekstikappaleissa käytetty termi ”oikea vastaus” tarkoittaa siis vihreällä värillä maalattua vastausvaihtoehtoa.

4.1 Aineiston keruu

Kyselylomake oli standardoitu eli kaikilta vastaajilta kysyttiin samat asiat samassa järjestyksessä. Valitsin kyselylomakkeen, koska aineisto kerätään isolta joukolta ihmisiä. Lomake laadittiin sähköisenä kyselylomakkeena Webropol-alustalle. Lomake sisälsi kolmenlaisia kysymyksiä, jotka pohjautuivat teoreettiseen viitekehukseen. (Ks. liite 1.) Lomakkeen alussa pyydettiin vahvistamaan, että lomakkeen täyttäjällä ymmärsi kyselyn tarkoituksen olevan

tutkimuskäyttöön ja antoi luvan vastausten hyödyntämiseen tutkimuksessa. Vain vastaamalla myöntävästi tähän kysymykseen pääsi vastaaman loppuihin kysymyksiin. Tämän jälkeen vastaajalta kysyttiin taustakysymyksiä, kuten työsuhteen laatu (vakituinen vai sijainen), onko vastaaja työsuhteessa vai virassa, kuinka kauan henkilö on työskennellyt Askolan kunnalla, mikä on vastaajan toimiala sekä viimeisenä mikä on vastaajan sukupuoli. Seuraavat osiot koskivat huoli-ilmoituksen tekoa ja rakennetta. Toisin sanoen sisältäen niitä asioita, joita huoli-ilmoituksen tulee tai ei tarvitse sisältää ja sitä, millaisissa tilanteissa henkilöstä voidaan huoli-ilmoitus tehdä. Varsinaista huoli-ilmoituksen tekoon ja rakenteeseen liittyvät kysymykset oli muotoiltu väittämiksi, joiden pohjalta oli helppo lähteä analysoimaan työntekijöiden todellista osaamista koskien huoli-ilmoituksia.

Kunnan edustaja välitti kyselyn täytettäväksi kaikille Askolan kunnalla työskenteleville maaliskuun 31.päivänä 2022. Vastausaikaa annettiin ensin kaksi viikkoa, mutta pääsiäisen osuttua kyselyn vastausajalle aikaa jatkettiin 2.5.2022 saakka. Jatkoajasta ilmoitettiin kunnan edustajan välittämällä sähköpostilla, jossa oli linkki kyselyyn. Ennen jatkoaikaa vastauksia oli kertynyt noin 30 ja kyselyn päätyttyä vastauksia oli kertynyt 61 kappaletta. Jatkoaikaa pidentämällä vastausmäärä siis tuplaantui.

Koko henkilökunta valikoitui tutkittavaksi yhdessä kunnan edustajien kanssa käydyissä neuvotteluissa. Perusjoukko on kohdejoukko, josta tutkimuksessa halutaan tehdä päätelmiä, tässä opinnäytetyössä sitä edusti koko henkilöstö, eli noin 290 henkilöä. Askolan kunta on pienehkö organisaatio, jossa työntekijöitä oli 30.9.2020 ilmoitettuna 290 henkilöä, näistä vakituisia oli 236 ja määräaikaisia 54 henkilöä (Askolan kunta 2020). Sote-henkilöstöä, joka Askolassa työskentelee perusturvan toimialan alaisuudessa, on noin 70 henkilöä (Askolan kunta 2021). Yhteistyö eri toimialojen kesken on tiivistä. Kunnassa ikääntyneiden kanssa ovat terveydenhuollon toimijoiden lisäksi muun muassa kirjaston ja vapaa-aikatoimen henkilöstö (Askolan kunta 2020).

Otanta on menetelmä, joka avulla poimitaan perusjoukosta tutkittava otos. Otos taasen koostuu havaintoyksiköistä, eli siitä mistä tietoa halutaan. Kokonaisotantaa on yleensä tapana käyttää pienissä tutkimusaineistoissa, yleisimmin alle sadan havainnointiyksikön joukoissa. (Vilkkä 2007, 51–52) Tässä tutkimuksessa on valittu kokonaisotanta, jotta vastauksia saataisiin riittävästi ja

monipuolisesti eri ammattiryhmien vastauksista. Laaja-levikkeisyys kyselyn kanssa tuotti mukavan kattavan vastausaineiston. Tämä opinnäytetyö on kokonaistutkimus.

4.2 Aineiston analyysi

Aineiston analyysimenetelmänä käytin Webropol-ohjelmiston analyysityökaluja. Ensimmäisenä käytiin läpi palautuneiden lomakkeiden laatu ja sen jälkeen vastaukset taulukoitiin. Määrällisen tutkimuksen analyysi pohjaa prosentteihin, lukumääriin sekä matemaattisiin kaavoihin (Vilkkä 2021). Tulokset esitetään tekstinä ja kaaviomallissa, jossa tulokset esitetään prosentteina ja frekvensseinä (= kuhunkin luokkaan kuuluvien tilastoyksiköiden lukumäärät (Kankkunen & Vehviläinen-Julkunen 2017, 132). Kunnan edustajia ei osallistunut tähän opinnäytetyön vaiheeseen.

5 TULOKSET

5.1 Vastaajien taustatiedot

Tietotestiin vastasi yhteensä 61 henkilöä ($n = 61$) eli 21 % kunnan työntekijöistä. Heistä vakituisessa työsuhteessa oli 56 henkilöä ja sijaisia 5. Vakituudesta henkilöstöstä työsuhteisia oli 44 (72 %) henkilöä ja viranhaltijoita 17 (28 %). Sijaisista 4 (80 %) oli työsuhteisia ja viranhaltijoita yksi henkilö (20 %). Vakituudesta henkilöstöstä kunnassa oli työskennellyt alle vuoden 5 henkilöä (9 %), 1–4 vuotta 18 henkilöä (32 %), 5–10 vuotta 15 henkilöä (27 %), yli 10 vuotta 17 henkilöä (30 %) ja yksi henkilö (2 %) halusi jättää vastaamatta kysymykseen. Sijaisista kaikki 5 henkilöä olivat työskennelleet kunnassa 1–4 vuoden ajan.

Toimialakohtaisesti vastaajien määrät jakaantuivat seuraavasti. Perusturvan eli sosiaali- ja terveydenhuollon toimialalta vastaajia oli 25 henkilöä, joista vakituksia 24 ja sijaisia yksi henkilö. Sivistyksen toimialalta, joka kattaa mm. opetuksen, varhaiskasvatuksen sekä kirjastopalvelut, vastaajia oli 18 vakituista ja 3 sijaista. Teknisen toimialan puolelta ei saatu yhtään vastausta. Yleishallinnon puolelta vastasi 11 henkilöä, joista kaikki olivat vakituisessa työsuhteessa. Muilta toimialoilta vastaajia oli 3 henkilöä, joista yksi oli varhaiskasvatuksen

työntekijä eli kuuluu oikeasti sivistyksen toimialaan, yksi yhdistelmätyöntekijä ja yksi ruokahuollon työntekijä. Näistä vastaajista yksi oli sijainen ja muut vakituisessa työsuhteessa. Naiseksi itsensä kokevia vastaajista oli 57 henkilöä (93,5 %), yksi henkilö (1,6 %) vastaajista ei halunnut kertoa sukupuoltaan ja mieheksi vastaajista identifioitui 3 henkilöä (4,9 %).

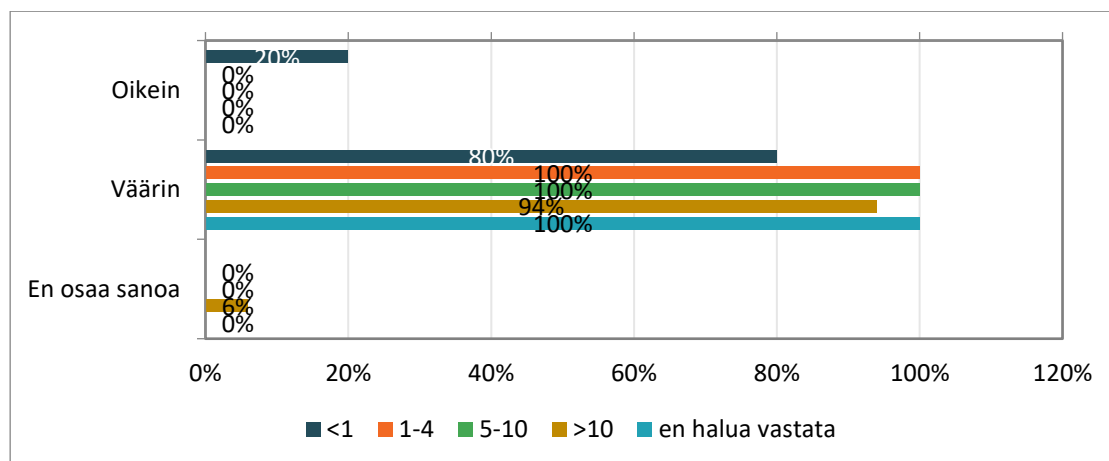
5.2 Huoli-ilmoituksen teko ja rakenne

Tietotestin ensimmäinen väittämä esitti, että ilmoituksen tekijän tulisi olla sosiaali- tai terveydenhuoltoalan ammattilainen. Tämän opinnäytetyön tulosten mukaan vastaajat tiesivät, ettei ilmoittajan tarvitse olla sosiaali- ja terveystieteiden ammattilainen (n = 59, 96,7 %) Vastaukset jakaantuivat siten, että vakituisesta henkilöstöstä oikean vastauksen tiesi 54 henkilöä (n = 54, 96,4 %), yksi henkilö vastasi väärin ja yksi ei osannut sanoa. Heidän osuutensa vakituisen henkilöstön vastauksista oli 3,6 %. Sijaisista kaikki vastaajat tiesivät oikean vastauksen (n = 5, 100 %). Viranhaltijoista kaikki 17 vastaajaa antoi oikean vastauksen (n = 17, 100 %). Työsuhteisista oikein vastasi 42 (n = 42, 95,4 %), yksi henkilö (2,3 %) vastasi virheellisesti, ja yksi (2,3 %) ei osannut sanoa.

Kunnassa työskennellyt aika ei juurikaan vaikuttanut vastauksiin tässä väitteessä. Alle vuoden työsuhteessa olleista väärin vastasi 1 (20 %), oikein 4 (n = 4, 80 %), 1–4 vuotta työskennelleistä 23 (n = 23, 100 %) vastasi oikein, samoin 5–10 vuotta työskennelleistä 15 (n = 15, 100 %) vastasi oikein. Yli 10 vuotta työsuhteessa olleista 16 (n = 16, 94 %) vastasi oikein ja 1 (6 %) en osaa sanoa. Työsuhteen pituuden salannut vastasi oikein. Taulukossa 1 on esitetty kaikkien vastaajien jakaantuminen (ks. taulukko 1) ja kuva 1 kuvaa vastauksien jakaantumista työsuhteen pituuden perusteella (ks. kuva 1).

Taulukko 1. Kaikkien vastaajien jakautuminen väittämään: Ilmoittajan tulee olla sosiaali- ja terveystieteiden ammattilainen

Oikein	1	1,7%
Väärin	59	96,7%
En osaa sanoa	1	1,6%

Kuva 1. Kunnassa työskennellyt aika ja vastaus väittämään: Ilmoittajan tulee olla sosiaali- tai terveysalan ammattilainen

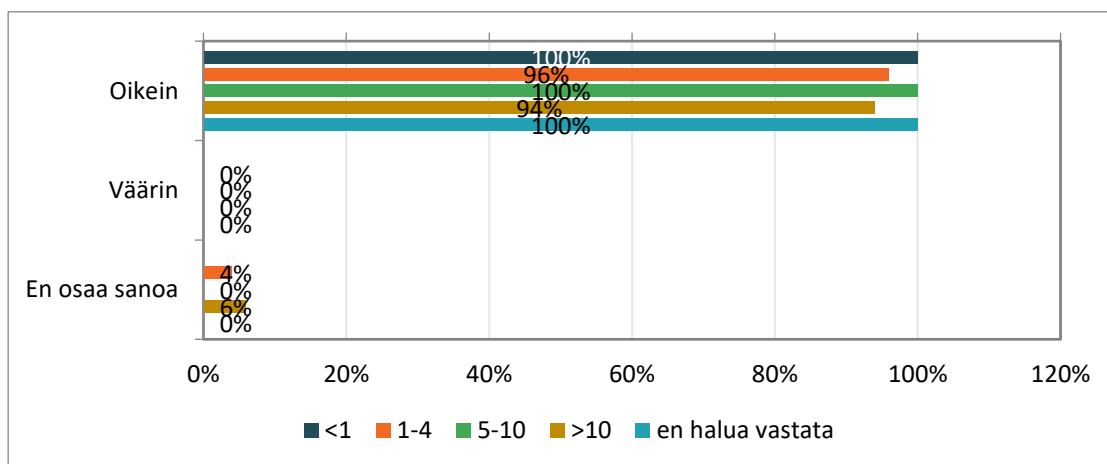
Toimialakohtaiset vastaukset tässä väittämässä jakaantuivat seuraavanlaisesti. Sivistyksen toimialalta oikein vastasi 21 (n = 21, 100 %), perusturvasta 24 (n = 24, 96 %), muista vastaajista 4 (n = 4, 100 %) ja yleishallinnosta 10 (n = 10, 91 %). Väärän vaihtoehdon valitsi 1 perusturvan työntekijä (n = 1, 4 %) ja en osaa sanoa vastasi yksi yleishallinnon työntekijä (n = 1, 9 %)

Väitteeseen, *kuka tahansa voi tehdä huoli-ilmoituksen ikääntyneestä* vastaajista vastauksen tiesi valtaosa (n = 59, 97,7 %), loput kaksi valitsi en osaa sanoa -vaihtoehdon (n = 2, 3,3 %). Vakituiseista henkilöstöstä oikein vastasi 55 vastaajaa eli 98,2 % (n = 55, 98,2 %). Väärin ei vastannut kukaan ja yksi (n = 1, 1,8 %) vastasi en osaa sanoa. Sijaisista oikean vastauksen tiesi 4 henkilöä (n = 4, 80 %) ja yksi vastaaja (n = 1, 20 %) ei osannut sanoa. Työsuhteisista oikein vastasi 42 (n = 42, 95,5 %). Viranhaltijoista kaikki (n = 17, 100 %) samoin. Väärin ei vastannut kukaan, ja *en osaa sanoa* -vastaus sai työsuhteisilta kaksi vastausta (n = 2, 4,5 %). Kunnassa työskennellyt aika ei vaikuttanut tässä väittämässä vastaajien tietoon vaan valtaosa vastaajista tiesi oikean vastauksen. Oikein vastasi alle vuoden työsuhteessa olleista 5 (n = 5, 100 %), 1–4 vuotta työskennellyistä 22 (n = 22, 96 %), 5–10 vuotta 15 (n = 15, 100 %) ja yli 10 vuotta 16 (n = 16, 96 %) sekä yksi työsuhteen pituuden salannut. Väärää vastausta ei antanut kukaan ja *en osaa sanoa* vastasi 1–4 vuotta työskennelleistä 1 (n = 1, 4 %) ja yli 10 vuotta työskennelleistä 1 (n = 1, 6 %). Taulukko 2 kuvaa kaikkien vastaajien jakaantumisen tässä väittämässä (ks. taulukko 2).

Taulukko 2. Kuka tahansa voi tehdä huoli-ilmoituksen ikääntyneestä, kaikki vastaajat

Oikein	59	97,7 %
Väärin	0	0 %
En osaa sanoa	2	3,3 %

Toimialakohtaiset vastaukset menivät siten, että sivistyksen toimialalta kaikki vastasivat oikein (n = 21, 100 %), perusturvasta samoin (n = 25, 100 %). Muilta toimialoilta oikein vastasi 3 (n = 3, 75 %) ja yleishallinnosta 10 (n = 10, 91 %). Väärä vaihtoehto ei saanut yhtään vastausta. *En osaa sanoa* -vaihtoehto sai muilta toimialoilta yhden vastauksen (n = 1, 25 %) ja yleishallinnosta yhden (n = 1, 9 %). Kuvassa 2 näkyy vastauksien jakaantuminen kunnalla työskennellyn ajan perusteella (ks. kuva 2).

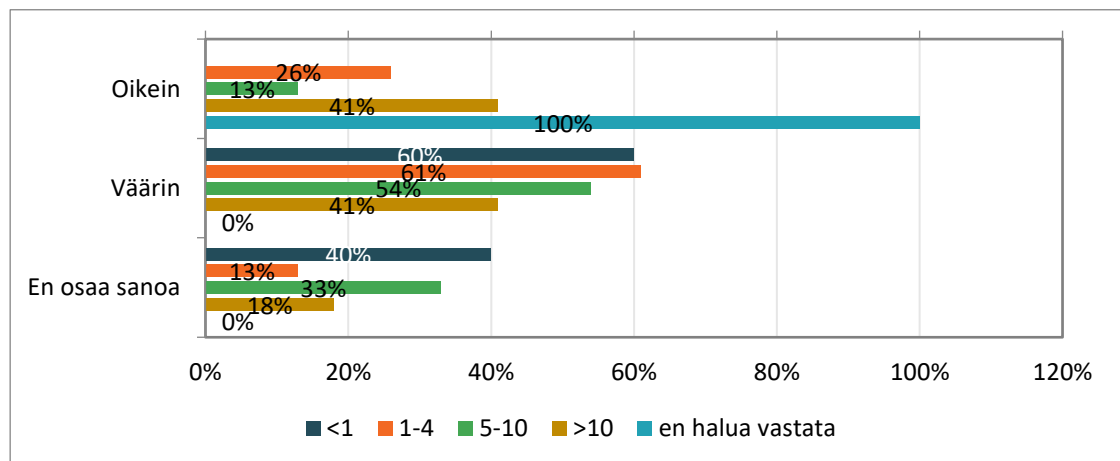
Kuva 2. Kunnassa työskennellyn ajan ja vastaus väittämään: Kuka tahansa voi tehdä huoli-ilmoituksen ikääntyneestä

Seuraavaan väittämään ilmoituksen tekijän tiedot kuten nimi tulee ilmoittaa, vastauksen tiesi kaikista vastaajista noin puolet (n = 32, 52,5 %). Väärän vaihtoehdon valitsi reilu neljäsosa (n = 16, 26,2 %) ja en osaa sanoa vajaa neljännes (n = 13, 21,3 %). Taulukossa 3 näkyy, kuinka vastaukset jakaantuivat kaikkien vastaajien kesken (ks. taulukko 3).

Taulukko 3. Ilmoituksen tekijän tiedot kuten nimi tulee ilmoittaa, kaikki vastaajat (oikea vastaus: väärin)

Oikein	16	26,2 %
Väärin	32	52,5 %
En osaa sanoa	13	21,3 %

Jakaantuminen vastauksissa meni seuraavasti. Vakituudesta henkilöstöstä oikean vastauksen tiesi noin puolet (n = 31, 55,4 %) vastaajista. Väärin vastasi 14 (n = 14, 25 %) vastaajaa ja *en osaa sanoa* -vastauksia tuli 11 (n = 11, 19,6 %). Sijaisista oikean vastauksen tiesi yksi vastaaja (n = 1, 20 %), väärin vastasi 2 (n = 2, 40 %) ja *en osaa sanoa* -vastauksen antoi 2 vastaajaa (n = 2, 40 %). Jako viranhaltijoiden ja työsuhteisten välillä meni niin, että työsuhteisista oikean vastauksen antoi 26 henkilöä (n = 26, 59,1 %) ja viranhaltijoista 6 (n = 6, 35,3 %). Väärin väittämään vastasi 7 (n = 7, 15,9 %) työsuhteisista ja 9 viranhaltijaa (n = 9, 52,9 %). *En osaa sanoa* vastauksia tuli työsuhteisilta 11 kappaletta (n = 11, 25 %) ja viranhaltijoilta 2 (n = 2, 11,8 %). Kunnassa työskennellyt aika ei taannut tietämystä tämän väitteen kohdalla. Alle vuoden työskennellyistä oikean vaihtoehdon valitsi 3 (n = 3, 60 %), väärän 0 % ja *en osaa sanoa* vaihtoehdon 2 (n = 2, 40 %). 1–4 vuotta työskennellyistä oikein vastasi 14 (n = 14, 61 %), väärin 6 (n = 6, 26 %) ja *en osaa sanoa* vastasi 2 (n = 2, 13 %). 5–10 vuotta kunnalla työskennelleistä oikean vastauksen antoi 8 (n = 8, 54 %), väärän 2 (n = 2, 13 %) ja *en osaa sanoa* 5 (n = 5, 33 %). Yli 10 vuotta työskennelleistä oikean vastauksen antoi 7 (n = 7, 41 %), väärän 7 (n = 7, 41 %) ja *en osaa sanoa* 3 (n = 3, 18 %). Työsuhteensa pituuden salaisuutena pitävä vastaaja vastasi väärin. Kuva 3 esittää, kuinka vastaukset jakaantuivat kunnassa työskennellyn ajan perusteella (ks. kuva 3).

Kuva 3. Kunnassa työskennellyt aika ja vastaus väittämään: Ilmoituksen tekijän tiedot kuten nimi tulee ilmoittaa

Toimialakohtaisissa vastauksissa näkyi hajontaa tämän väittämän kohdalla. Sivistyksen toimialalta oikein vastasi 8 (n = 8, 38 %), väärin 9 (n = 9, 43 %) ja *en osaa sanoa* 4 (n = 4, 19 %). Vahvin tietämys oli perusturvan toimialalta (n =

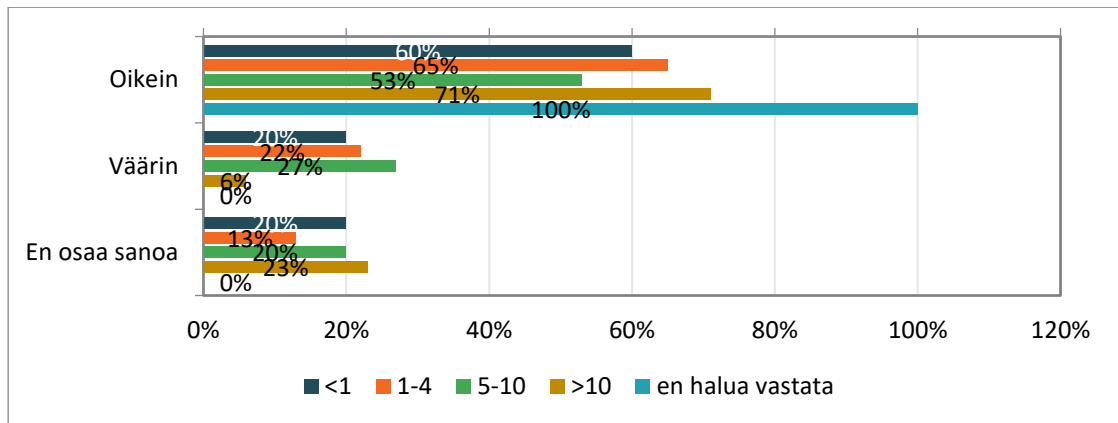
19, 76 %), väärän 4 (n = 4, 16 %) ja *en osaa sanoa* 2 (n = 2, 18 %). Yleishal-
linnon puolelta oikein vastasi 4 (n = 4, 36 %), väärin 2 (n = 2, 18 %) ja *en osaa*
sanoa 5 (n = 5, 46 %). Muilta toimialoilta 1 (n = 1, 25 %) vastasi oikein, 1 (n =
1, 25 %) väärin ja 2 (n = 2, 50 %) ei osannut sanoa.

Väittämässä ilmoituksen kohteena olevasta henkilöstä tulee tietää vähintään
nimi, vakituudessa työsuhteessa olevista enemmistö (n = 39, 69,6 %) ei tiennyt
vastausta. Oikein heistä vastasi 8 henkilöä (n = 8, 14,3 %) ja *en osaa sanoa*
vastasi 9 (n = 9, 6,1 %). Sijaisista 3 henkilöä (n = 3, 60 %) vastasi oikein ja 2
henkilöä (n = 2, 40 %) ei osannut sanoa. Väärää vastausta ei heistä antanut
kukaan. Työsuhteisista väärin vastasi 30 henkilöä (68,2 %) ja viranhaltijoista 9
(52,9 %). Oikean vaihtoehdon valitsi työsuhteisista 8 (18,2 %) ja viranhalti-
joista 3 (n = 3, 17,7 %). *En osaa sanoa* vastasi työsuhteisista 6 henkilöä (n =
6, 13,6 %) ja viranhaltijoista 5 (n = 5, 29,4 %). Kaikkien vastaajien jakautumi-
nen näkyy taulukossa 4 (ks. taulukko 4).

Taulukko 4. Ilmoituksen kohteena olevasta henkilöstä tulee tietää vähintään nimi, kaikki vas-
taajat

Oikein	39	64 %
Väärin	11	18 %
En osaa sanoa	11	18 %

Työsuhteen pituus ei taannut varmaa tietoa tässäkään kysymyksessä. Alle
vuoden työskennellyistä 1 (n = 20 %) vastasi oikein, 3 (n = 60 %) väärin ja *en*
osaa sanoa 1 (n = 1, 20 %). 1–4 vuotta työskennelleistä oikean vaihtoehdon
valitsi 5 (n = 5, 22 %), väärän 15 (n = 15, 65 %) ja *en osaa sanoa* 3 (n = 3, 13
%). 5–10 vuotta kunnassa olleista vastasi oikein 4 (n = 4, 27 %), väärin 8 (n =
8, 53 %) ja *en osaa sanoa* 3 (n = 3, 20 %). Yli 10 vuotta työsuhteessa olleista
valitsi oikein 1 (n = 1, 6 %), väärin 12 (n = 12, 71 %) ja *en osaa sanoa* 4 (n =
4, 23 %). Vastaaja, joka halusi salata työsuhteensa keston, vastasi väärin (n
= 1, 100 %). Vastaajien jakaantuminen kunnassa työskennellyn ajan perus-
teella näkyy kuvassa 4 (ks. kuva 4).

Kuva 4. Kunnassa työskennellyt aika ja vastaus väittämään: Ilmoituksen kohteensa olevasta henkilöstä tulee tietää vähintään nimi

Toimialakohtaiset vastaukset jakaantuivat niin, että sivistyksen toimialalta oikein vastasi noin puolet ($n = 10$, 48 %), väärin 5 ($n = 5$, 24 %) ja *en osaa sanoa* 6 ($n = 6$, 28 %). Perusturvan toimialalta oikean vaihtoehdon valitsi 17 ($n = 17$, 68 %), väärän 5 ($n = 5$, 20 %) ja *en osaa sanoa* 3 ($n = 3$, 12 %). Muiden toimialojen vastaajista oikein vastasi 3 ($n = 3$, 75 %) ja *en osaa sanoa* 1 ($n = 1$, 25 %). Yleishallinnosta 9 vastaajaa ($n = 9$, 82 %) tiesi oikean vaihtoehdon, 1 ($n = 1$, 9%) valitsi väärin ja 1 ($n = 1$, 9%) ei osannut sanoa.

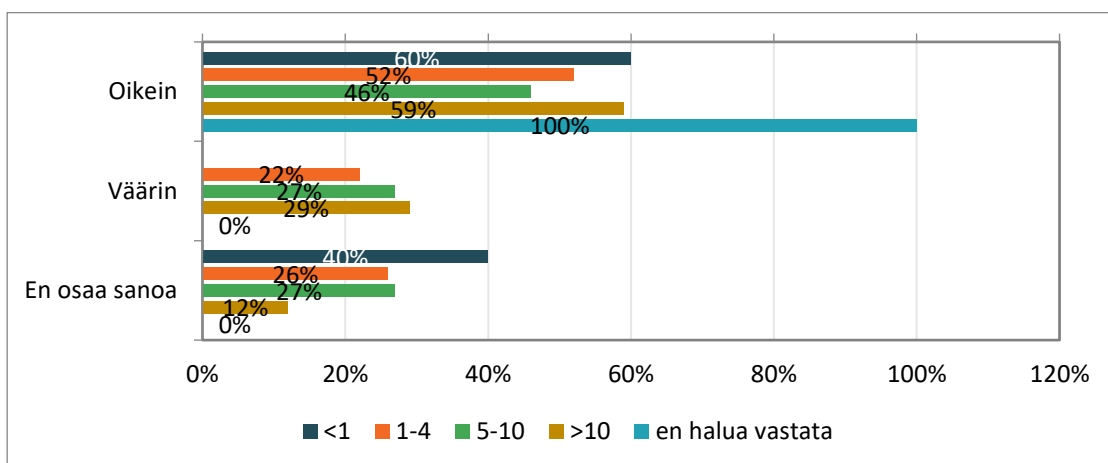
Seuraavassa väittämässä esitettiin, että ilmoituksen tekoon vaaditaan kunta ja postinumero, joiden alueella huoli-ilmoituksen kohteena oleva henkilö asuu. Vakituksista oikean vastauksen tiesi reilu puolet ($n = 30$, 53,6 %), väärin vastasi 14 henkilöä ($n = 14$, 25 %) ja *en osaa sanoa* ($n = 12$, 21,4 %). Sijaisista 3 henkilöä ($n = 3$, 60 %) tiesi oikean vastauksen, väärin ei vastannut kukaan (0 %) ja *en osaa sanoa* vastasi 2 henkilöä ($n = 2$, 40 %). Työsuhteisista vastaajista 27 ($n = 27$, 61,4 %) tiesi oikean vastauksen, viranhaltijoista 6 ($n = 6$, 35,3 %). Väärän vastauksen antoi työsuhteisista 7 ($n = 7$, 15,9 %) ja viranhaltijoista 7 ($n = 7$, 41,2 %). *En osaa sanoa* vaihtoehtoa hyödynsi työsuhteisista 10 henkilöä ($n = 10$, 22,7 %), viranhaltijoiden parissa *en osaa sanoa* vastasi 4 henkilöä ($n = 4$, 23,5 %). Se miten vastaukset jakaantuivat kaikkien vastaajien kesken, näkyy taulukossa 5 (ks. taulukko 5).

Taulukko 5. Kaikkien vastaajien jakautuminen väittämässä ilmoituksen kohteena olevasta henkilöstä tulee tietää kunta ja postinumero, joiden alueella huoli-ilmoituksen kohteena oleva henkilö asuu

Oikein	33	54,1 %
--------	----	--------

Väärin	14	22,9 %
En osaa sanoa	14	23 %

Alle vuoden kunnassa työskennelleistä oikein vastasi 3 (n = 3, 60 %), väärin 0 ja en osaa sanoa 2 (n = 2, 40 %). 1–4 vuotta oikein vastasi 12 (n = 12, 52 %), väärin 5 (n = 5, 22 %) ja *en osaa sanoa* 6 (n = 6, 26 %). 5–10 vuotta työskennellyistä oikean vastauksen antoi 7 (n = 7, 47 %), väärin 5 (n = 5, 29 %) ja *en osaa sanoa* 2 (n = 2, 12 %). Yli 10 vuotta kunnalla työskennelleistä oikein tiesivät 59 % (n = 10). Työsuhteen pituuden kertomatta jättänyt vastaaja tiesi oikean vastauksen (n = 1, 100 %). Seuraavassa kuvassa 5 näkyy, kuinka vastaukset jakaantuivat kunnassa työskennellyn ajan perusteella (ks. kuva 5).

Kuva 5. Kunnassa työskennelty aika ja vastaus väittämään: Ilmoituksen tekoon vaaditaan kunta ja postinumero, joiden alueella huoli-ilmoituksen kohteena oleva henkilö asuu

Toimialakohtaisesti vastattiin seuraavasti. Sivistyksen toimialalta oikein vastasi 11 (n = 11, 52 %), väärin 5 (n = 5, 24 %) ja *en osaa sanoa* 5 (n = 5, 24 %). Perusturvassa oikein tiesi 14 (n = 14, 56 %), väärin 7 (n = 7, 28 %) ja *en osaa sanoa* 4 (n = 4, 16 %). Muilta toimialoilta sekä oikea että väärä vastaus saivat yhden vastaajan (n = 1, 25 % ja n = 1, 25 %) ja *en osaa sanoa* valitsi 2 (n = 2, 25 %). Yleishallinnon alalta oikein vastasi 7 (n = 7, 64 %), väärin 1 (n = 1, 9 %) ja *en osaa sanoa* 3 (n = 3, 27 %).

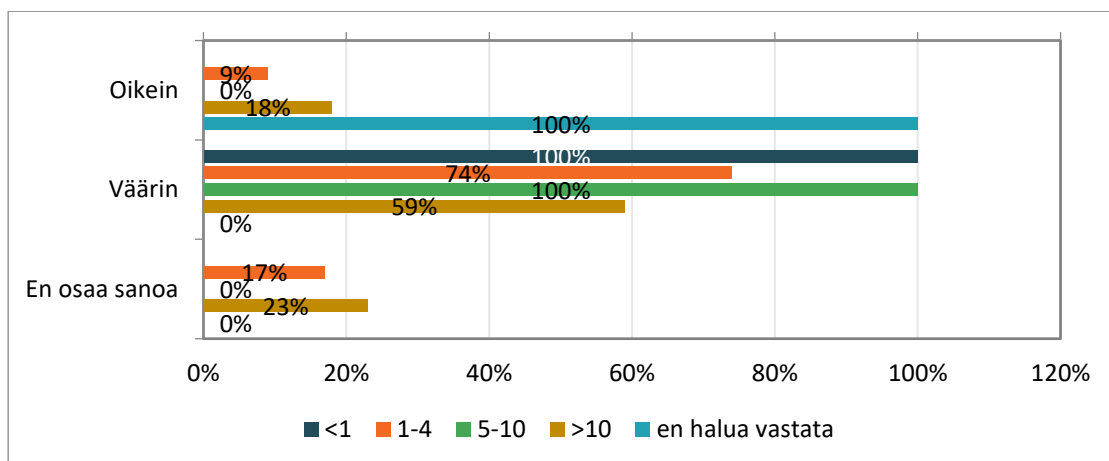
Ilmoittajan tulee kertoa huoli-ilmoituksen kohteena olevalle henkilölle tekemästään ilmoituksesta. Oikein tähän väittämään vastasi vakituisista työntekijöistä valtaosa (n = 45, 80,4 %), väärin 6 (n = 6, 10,7 %) ja *en osaa sanoa* vastasi 5

henkilöä (n = 5, 8,9 %). Sijaisista oikein vastasi 2 (n = 2, 40 %) ja *en osaa sanoa* 3 (n = 3, 60 %), väärin ei vastannut sijaisista kukaan. Viranhaltijoiden ja työsuhteisten parissa vastaukset menivät siten, että työsuhteisista vastauksen tiesi 36 henkeä (n = 36, 81,8 %) ja virkasuhteisista 11 (n = 11, 64,7 %). Väärän vaihtoehdon vastasi työsuhteisista kaksi (n = 2, 4,6 %) ja virkasuhteisista 4 (n = 4, 23,5 %). *En osaa sanoa* vaihtoehdon käytti 6 (n = 6, 13,6 %) työsuhteessa toimivaa ja 2 (n = 2, 11,8 %) viranhaltijaa. Työntekijöistä alle vuoden työskennellyistä kaikki tiesivät oikean vastauksen (n = 5, 100 %), 1–4 vuotta 17 (n = 17, 74 %), 5–10 vuotta 15 (n = 15, 100 %) ja yli 10 vuotta 10 (n = 10, 59 %). Väärin vastasi 1–4 vuotta työskennelleistä 2 (n = 2, 9 %), yli 10 vuotta työskennelleistä 3 (n = 3, 18 %) ja työsuhteen pituuden salannut (n = 1, 100 %). *En osaa sanoa* vastasi 1–4 vuotta työskennelleistä 4 (n = 4, 17 %) ja yli 10 vuotta 4 (n = 4, 23 %). Seuraavassa taulukossa 6 näkyy, kuinka vastaukset jakaantuivat kaikkien vastaajien kesken (ks. taulukko 6).

Taulukko 6. Kaikki vastaajat väittämään ilmoittajan tulee kertoa huoli-ilmoituksen kohteena olevalle henkilölle tekemästään ilmoituksesta

Oikein	6	9,8 %
Väärin	47	77,1 %
En osaa sanoa	8	13,1 %

Toimialoittaiset vastaukset menivät seuraavasti. Oikein vastasi sivistyksestä 12 (n = 12, 57 %), perusturvasta 24 (n = 24, 96 %), muilta toimialoilta 3 (n = 3, 75 %) ja yleishallinnosta 8 (n = 8, 73 %). Väärän vaihtoehdon valitsi sivistyksestä 5 (n = 5, 24 %), perusturvasta 0, muilta toimialoilta 0 ja yleishallinnosta 1 (n = 1, 9 %). *En osaa sanoa* valitsi sivistyksestä 4 (n = 4, 19 %), perusturvasta 1 (n = 1, 4 %), muilta toimialoilta 1 (n = 1, 25 %) ja yleishallinnosta 2 (n = 2, 18 %). Kuvassa 6 esitetään, kuinka vastaajat jakaantuivat suhteessa kunnassa työskenneltyyn aikaan (ks. kuva 6).

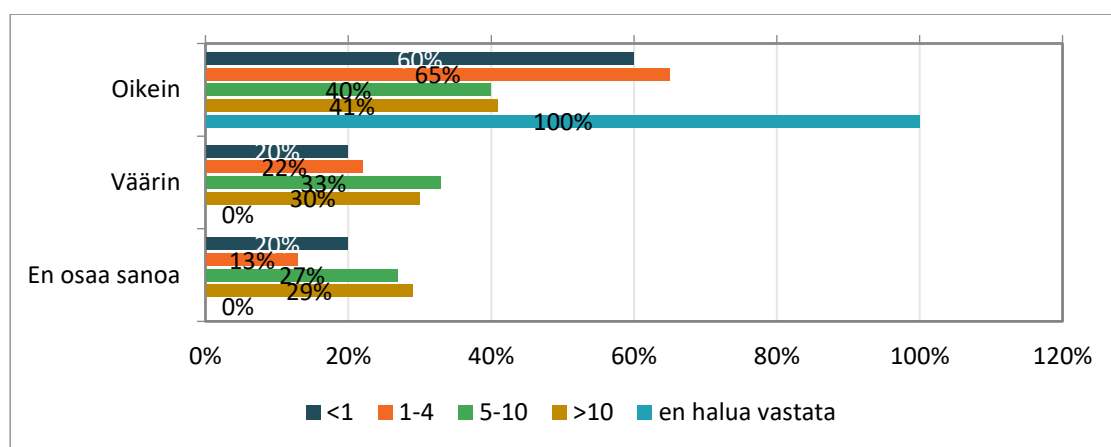
Kuva 6. Kunnassa työskennellyt aika ja vastaus väittämään: Ilmoittajan tulee kertoa huoli-ilmoituksen kohteena olevalle henkilölle tekemästään ilmoituksesta

Väittämään huoli-ilmoitusta tehtäessä tulee siihen merkitä, onko ilmoituksen kohteena oleva henkilö tietoinen ilmoituksesta, oikean vastauksen vakituisesta henkilökunnasta antoi noin puolet eli 30 henkilöä (n = 30, 53,6 %). Väärin vastasi 15 henkeä (n = 15, 26,8 %) ja *en osaa sanoa* 11 henkilöä (n = 11, 19,6 %). Sijaisista oikean vastauksen tiesi 2 henkilöä (n = 2, 40 %), väärin 1 (n = 1, 20 %) ja *en osaa sanoa* 2 (n = 2, 40 %). Viranhaltijoista oikean vaihtoehdon valitsi 9 (n = 9, 53 %), väärin vastasi 4 (n = 4, 23,5 %) ja *en osaa sanoa* 4 (n = 4, 23,5 %). Työsuhteisista oikean vastauksen antoi 23 (n = 23, 52,3 %), väärin 12 (n = 12, 27,3 %) ja *en osaa sanoa* 9 (n = 9, 20,4 %). Alle vuoden työsuhteessa olleista oikean vastauksen tiesi 3 (n = 3, 60 %), 1–4 vuotta 15 (n = 15, 65 %), 5–10 v 6 (n = 6, 40 %) ja yli 10 vuotta 7 (n = 7, 41 %) sekä työsuhteen pituuden salannut 1 (n = 1, 100 %). Väärin vaihtoehdon valitsi alle vuoden työskennellyistä 1 (n = 1, 20 %), 1–4 vuotta 5 (n = 5, 22 %), 4–10 vuotta kolmannes (n = 5, 33 %) ja yli 10 vuotta vajaa kolmannes (n = 5, 30 %). *En osaa sanoa* vastasi alle vuoden työsuhteessa olleista 1 (n = 1, 20 %), 1–4 vuotta 3 (n = 3, 13 %), 5–10 vuotta 4 (n = 4, 27 %) ja yli 10 vuotta 5 (n = 5, 29 %). Seuraavassa taulukossa 7 esitetään, miten vastaukset jakaantuivat kaikkien vastaajien kesken (ks. taulukko 7).

Taulukko 7. Kaikkien vastausten jakaantuminen väittämässä huoli-ilmoitusta tehtäessä tulee siihen merkitä, onko ilmoituksen kohteena oleva henkilö tietoinen ilmoituksesta.

Oikein	32	52,5 %
Väärin	16	26,2 %
En osaa sanoa	13	21,3 %

Toimialoittain vastattiin siten, että sivistyksen toimialalta oikein vastasi reilu puolet (n = 11, 52 %), väärin 6 (n = 6, 27 %) ja *en osaa sanoa* 4 (n = 4, 19 %). Perusturvasta oikean vaihtoehdon valitsi 17 (n = 17, 68 %), väärän 3 (n = 3, 12 %) ja *en osaa sanoa* 5 (n = 5, 20 %). Muilta toimialoilta vastattiin siten, että oikean vaihtoehdon valitsi 1 (n = 1, 25 %), väärän puolet (n = 2, 50 %) ja *en osaa sanoa* 1 (n = 1, 25 %). Yleishallinnosta oikean vastauksen tiesi 3 (n = 3, 27 %), väärin valitsi 5 (n = 5, 46 %) ja *en osaa sanoa* 3 (n = 3, 27 %). Kuvassa 7 on nähtävissä, miten vastaukset jakaantuivat verratessa kunnassa työskenneltyyn aikaan (ks. kuva 7).

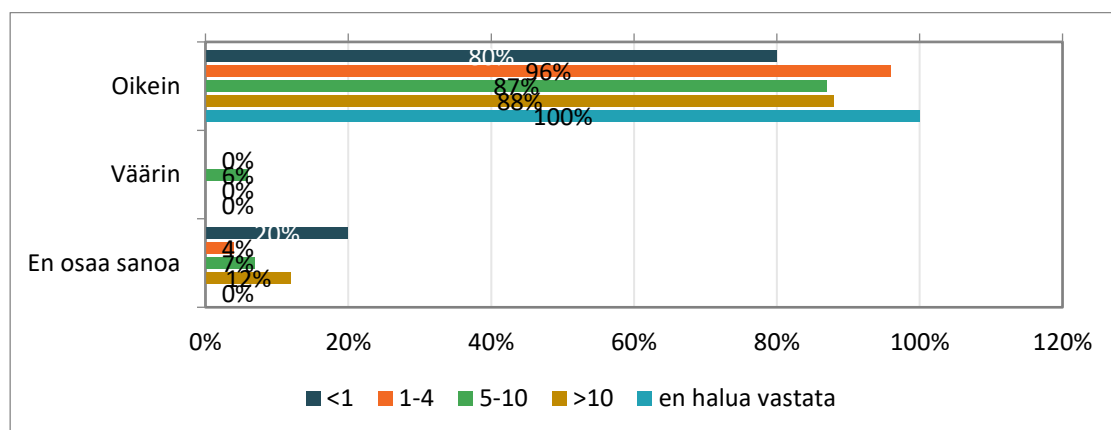
Kuva 7. Kunnassa työskennelty aika ja vastaus väittämään: Huoli-ilmoitusta tehtäessä tulee siihen merkitä, onko ilmoituksen kohteena oleva henkilö tietoinen ilmoituksesta

Seuraavassa väittämässä sanottiin, että ilmoitukseen tulee kirjata ilmoituksen syy. Valtaosa vastaajista tiesi oikein. Vastaukset jakaantuivat vakituisen henkilöstön parissa seuraavasti: Oikein n = 51, 91,1 %, väärin n = 1, 1,8 % ja *en osaa sanoa* n = 4, 7,1 %. Sijaisista oikein vastasi myös valtaosa (n = 4, 80 %), väärin 0 ja *en osaa sanoa* 1 henkilö (n = 1, 20 %). Työsuhteisista oikein vastasi 39 (n = 39, 88,6 %), väärin 1 (n = 1, 2,3 %) ja *en osaa sanoa* 4 (n = 4, 9,1 %). Viranhaltijoilla jako meni siten, että oikean vastauksen antoi 16 (n = 16, 94,1 %) ja yksi *en osaa sanoa* -vastaus (n = 1, 5,9 %). Seuraavassa taulukossa 8 näkyy vastausten jakaantuminen kaikkien vastaajien kesken (ks. taulukko 8).

Taulukko 8. Kaikki vastaajat väitteessä ilmoitukseen kirjata ilmoituksen syy

Oikein	55	90,2%
Väärin	1	1,6%
En osaa sanoa	5	8,2%

Tässä väittämässä työsuhteen pituudella ei juurikaan ollut merkitystä, vahvin tieto oli kunnassa 1–4 vuotta työskennelleistä. Oikein alle vuoden työsuhteessa olleista vastasi 4 (n = 4, 80 %), 1–4 vuotta 22 (n = 22, 96 %), 5–10 vuotta 13 (n = 13, 87 %), yli 10 vuotta 15 (n = 15, 88 %) sekä työsuhteensa pituuden salannut 1 (n = 1, 100 %). Väärän vaihtoehdon valitsi 5–10 vuotta työskennellyistä 1 (n = 1, 6 %), muista ryhmistä ei kukaan. *En osaa sanoa* vastasi alle vuoden työskennellyistä 1 (n = 1, 20 %), 1–4 vuotta 1 (n = 1, 4 %), 5–10 vuotta 1 (n = 1, 7 %) ja yli 10 vuotta 2 (n = 2, 12 %). Kuvassa 8 on nähtävissä, miten vastauksen jakaantuivat suhteessa kunnassa työskenneltyyn aikaan (ks. kuva 8).

Kuva 8. Kunnassa työskennelty aika ja vastaus väittämään: Ilmoitukseen tulee kirjata ilmoituksen syy

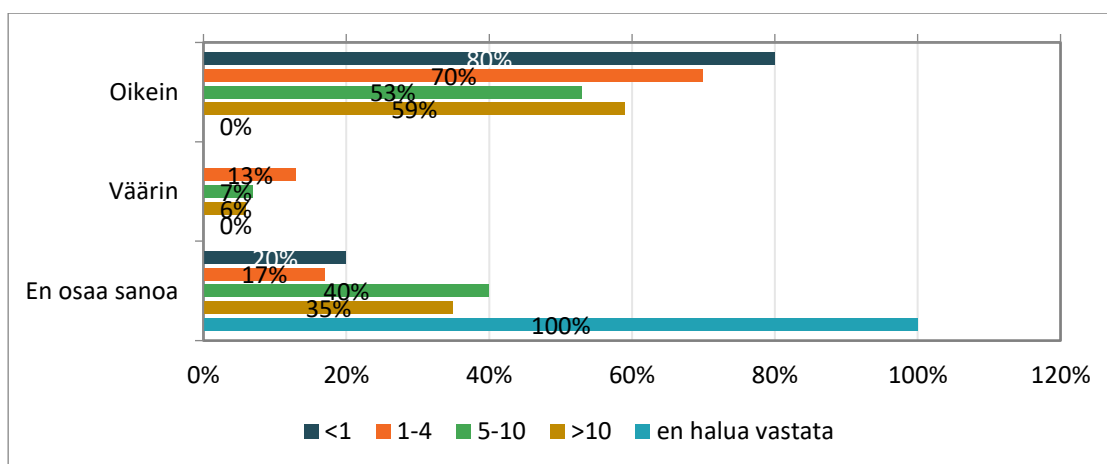
Toimialakohtaiset vastaukset jakaantuivat seuraavasti. Sivistyksen toimialalta kaikki tiesivät oikean vastauksen (n = 20, 100 %), perusturvasta 23 (n = 23, 92 %), muilta toimialoilta 3 (n = 3, 75 %) ja yleishallinnosta 8 (n = 8, 73 %). Väärän vaihtoehdon valitsi yksi perusturvan työntekijä (n = 1, 4 %). *En osaa sanoa* vaihtoehtoa hyödynsi yksi perusturvan työntekijä (n = 1, 4 %), yksi muiden toimialojen työntekijä (n = 1, 25 %) ja 3 yleishallinnon työntekijää (n = 3, 27 %).

Väittämään ilmoitukseen tulee kirjata, haluaako ilmoittaja pysyä nimettömänä ei ollut vastaajilla varmaa tietoa vaan enemmistö vastauksista jakaantui oikean ja *en osaa sanoa* välillä. Henkilöstöstä vakituudessa työsuhteessa olevista oikein vastasi 34 (n = 34, 60,7 %), väärin vastasi 5 (n = 5, 8,9 %) ja *en osaa sanoa* vastasi 17 henkilöä (n = 17, 30,4 %). Sijaisista oikein vastasi 4 (n = 4, 80 %), väärin 0 ja *en osaa sanoa* 1 (n = 1, 20 %). Taulukossa 9 esitetään kaikkien vastaajien jakaantuminen (ks. taulukko 9).

Taulukko 9. Ilmoitukseen tulee kirjata, haluaa ilmoittaja pysyä nimettömänä, kaikki vastaajat

Oikein	38	62,3%
Väärin	5	8,2%
En osaa sanoa	18	29,5%

Työsuhteisista oikean vastauksen antoi 27 (n = 27, 61,4 %), viranhaltijoista 11 (n = 11, 64,7 %). Väärän vaihtoehdon valitsi työsuhteisista 4 (n = 4, 9,1 %) ja virkasuhteisista 1 (n = 1, 5,9 %). *En osaa sanoa* -vaihtoehtoa hyödynsi 13 (n = 13, 29,5 %) työsuhteista ja 5 viranhaltijaa (n = 5, 29,4 %). Alle vuoden työsuhteessa olleista oikean vastauksen tiesi enemmistö (n = 4, 80 %), väärin ei kukaan, *en osaa sanoa* 1 (n = 1, 20 %). 1–4 vuotta työsuhteessa olleista oikean vastauksen antoi 16 (n = 16, 70 %), väärän 3 (n = 3, 13 %) ja *en osaa sanoa* vastasi 4 (n = 4, 17 %). 5–10 vuotta työskennelleistä oikein vastasi reilu puolet (n = 10, 59 %), väärin 1 (n = 1, 6 %) ja *en osaa sanoa* reilu kolmannes (n = 6, 35 %). Työsuhteensa salattuna pitänyt vastasi *en osaa sanoa*. Kunnassa työskennelty aika ja vastausten jakaantuminen sen pohjalta näkyy kuvassa 9 (ks. kuva 9).

Kuva 9. Kunnassa työskennelty aika ja vastaus väittämään: Ilmoitukseen tulee kirjata, haluaako ilmoittaja pysyä nimettömänä

Toimialakohtaiset vastaukset jakaantuivat siten, että sivistyksen toimialalta oikein vastasi 13 (n = 13, 62 %), väärin 1 (n = 1, 5 %) ja *en osaa sanoa* kolmannes (n = 7, 33 %). Perusturvassa oikein vastasi 17 (n = 17, 68 %), väärin yksi (n = 1, 4 %) ja *en osaa sanoa* 7 (n = 7, 28 %). Muilta toimialoilta oikean vastauksen tiesi puolet (n = 2, 50 %), väärin vastasi 1 (n = 1, 25 %) ja 1 (n = 1, 25 %) valitsi *en osaa sanoa*. Yleishallinnon toimialalta reilu puolet (n = 6, 55 %) vastasi oikein, 2 (n = 2, 18 %) väärin ja *en osaa sanoa* 3 (n = 3, 27 %).

5.3 Väittämät koskien huoli-ilmoitusten syitä

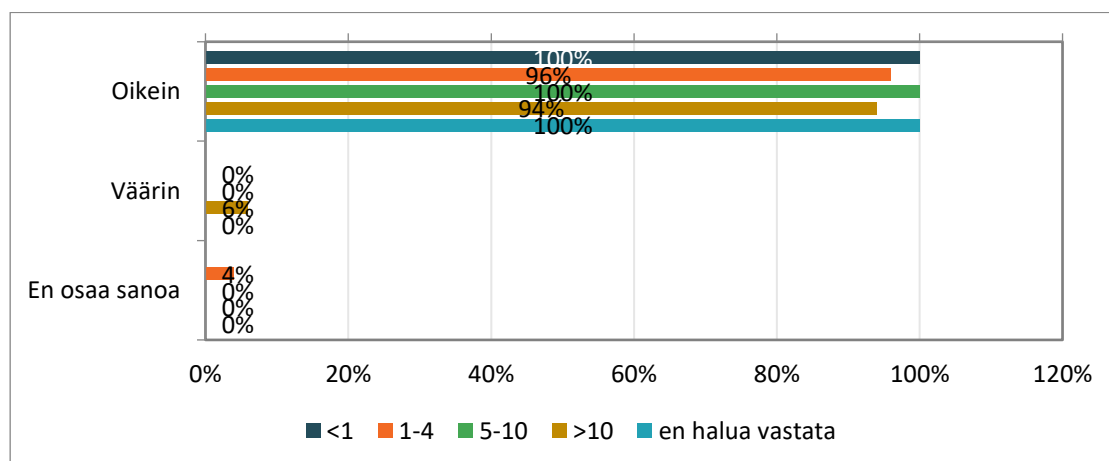
Tietotestin viimeinen osio sisälsi väittämiä koskien huoli-ilmoitusten syitä.

Enemmistö kaikista vastaajista tiesi, että huoli ikääntyneen selviytymisestä (kotona pärjääminen, hygieniasta huolehtiminen ym.) on syy tehdä huoli-ilmoitus. Taulukko 10 kertoo kaikkien vastaajien jakaantumisen (ks. taulukko 10).

Taulukko 10. Huoli ikääntyneen selviytymisestä (kotona pärjääminen, hygieniasta huolehtiminen ym.) on syy tehdä huoli-ilmoitus, kaikki vastaajat

Oikein	59	96,7 %
Väärin	1	1,7 %
En osaa sanoa	1	1,6 %

Jakautumista vastauksissa oli seuraavasti: Vakituksessa työsuhteessa olevista oikein vastasi lähes kaikki (n = 55, 98,2 %), väärin vastasi 1 (n = 1, 1,8 %) ja *en osaa sanoa* 0. Sijaisista oikein vastasi 4hlö (n = 4, 80 %), väärin 0 ja *en osaa sanoa* 1 (n = 1, 20 %). Viranhaltijoiden joukossa kaikki (n = 17, 100 %) tiesi oikean vastauksen. Työsuhteisista oikein vastasi 42 (n = 42, 95,4 %), väärin 1 (n = 1, 2,3 %) ja *en osaa sanoa* väärin 1 (n = 1, 2,3 %). Työsuhteen pituus vaikutti vastauksiin seuraavasti: Alle vuoden työskennellyistä kaikki (n = 5, 100 %) tiesivät oikean vastauksen, 1–4 vuotta työskennellyistä 22 (n = 22, 96 %), 5–10 vuotta kaikki (n = 15, 100 %), yli 10 vuotta 16 (n = 16, 94 %) ja työsuhteen pituuden salannut (n = 1, 100 %). Väärin vastasi yli 10 vuotta työskennellyistä 1 (n = 1, 6 %). *En osaa vastata* -vaihtoehdon valitsi 1 (n = 1, 4 %) 1–4 v kunnassa työskennellyt. Työsuhteen pituus ja vastaajien jakautuminen näkyvät myös kuvassa 10 (ks. kuva 10).

Kuva 10. Kunnassa työskennelty aika ja vastaus väittämään: huoli ikääntyneen selviytymisestä (kotona pärjääminen, hygieniasta huolehtiminen ym.) on syy tehdä huoli-ilmoitus

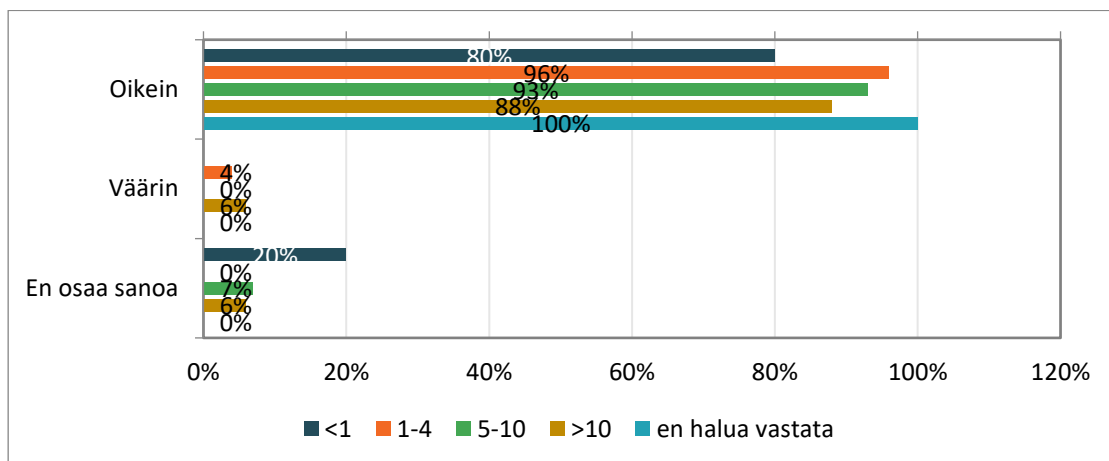
Toimialakohtaisesti vastaukset jakaantuivat siten, että sivistyksen toimialalta oikean vastauksen tiesivät kaikki (n = 21, 100 %), perusturvan toimialalta kaikki (n = 25, 100 %), muilta toimialoilta 3 (n = 3, 75 %) ja yleishallinnosta 10 (n = 10, 91 %). Väärin vastasi yksi yleishallinnon työntekijä (n = 1, 9 %) ja *en osaa sanoa* vastasi yksi muiden toimialojen työntekijä (n = 1, 25 %).

Väittämään siitä, että *tilanteessa, jossa henkilöllä ei ole riittävästi apuja arjesta selviytymiseen ja avun tarpeen kartoittaminen on syy tehdä huoli-ilmoitus*, valtaosa vastaajista tiesi oikean vastauksen. Tulokset jakoutuivat siten, että vakituisesta henkilöstöstä enemmistö vastasi oikein (n = 51, 91,1 %), väärin 2 (n = 2, 3,6 %) ja *en osaa sanoa* 3 (n = 3, 5,3 %). Sijaisista kaikki vastasivat oikein (n = 5, 100 %). Kaikkien vastaajien jakautuminen näkyy taulukossa 11 (ks. taulukko 11).

Taulukko 11. Henkilöllä ei ole riittävästi apuja arjesta selviytymiseen. Avun tarpeen kartoittaminen on syy tehdä huoli-ilmoitus, kaikki vastaajat.

Oikein	56	91,8 %
Väärin	2	3,3 %
En osaa sanoa	3	4,9 %

Viranhaltijoista enemmistö vastasi oikein (n = 16, 94,1 %), työsuhteisista 40 (n = 40, 90,9 %). Väärän vastauksen antoi 1 viranhaltija (n = 1, 5,9 %) ja 1 (n = 1, 2,3 %) työsuhteinen. *En osaa sanoa* vaihtoehtoa käytti työsuhteisista 3 vastaajaa (n = 3, 6,8 %), viranhaltijoista ei kukaan (n = 0, 0 %). Työsuhteen pituus kunnassa vaikutti vastaajien tietämykseen siten, että alle vuoden työskennelleistä oikean vastauksen tiesi 4 (n = 4, 80 %), 1–4 vuotta enemmistö (n = 22, 96 %), 5–10 vuotta 14 (n = 14, 93 %), yli 10 vuotta 15 (n = 15, 88 %) sekä työsuhteensa pituuden salannut (n = 1, 100 %). Väärän vaihtoehdon valitsi 1–4 vuotta työskennellyistä 1 (n = 1, 4 %) sekä yli 10 vuotta työskennellyistä 1 (n = 1, 6 %). *En osaa sanoa* vastasi alle vuoden työskennellyistä 1 (n = 1, 20 %), 5–10 vuotta 1 (n = 1, 7 %) ja yli 10 vuotta 1 (n = 1, 6 %). Työsuhteen pituus sekä vastausten jakautuminen sen perusteella näkyvät kuvassa 11 (ks. kuva 11).

Kuva 11. Kunnassa työskennelty aika ja vastaus väittämään: Henkilöllä ei ole riittävästi apuja arjesta selviytymiseen. Avun tarpeen kartoittaminen on syy tehdä huoli-ilmoitus

Sivistyksen toimialalta kaikki (n = 21, 100 %) tiesivät oikean vastauksen, perusturvasta 22 (n = 22, 88 %), muilta toimialoilta puolet (n = 2, 50 %) ja yleishallinnosta kaikki (n = 11, 100 %). Väärin vastasi kaksi perusturvan työntekijää (n = 2, 8 %). *En osaa sanoa* vastasi yksi perusturvan työntekijä (n = 1, 4 %) ja puolet muiden alojen työntekijöistä (n = 2, 50 %).

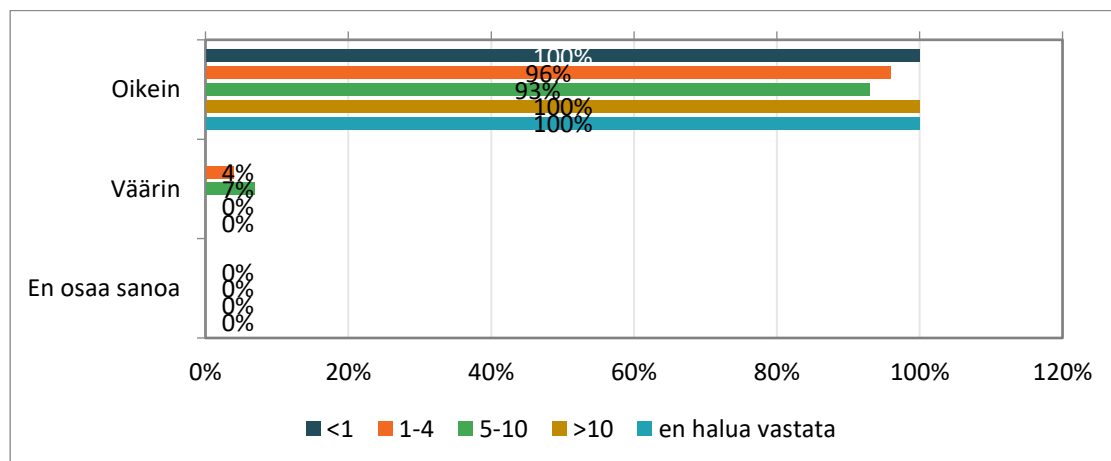
Tulosten mukaan suurin osa vastaajista tiesi, että mielenterveysongelmat tai muistisairaus on riittävä syy tehdä huoli-ilmoitus, kuten taulukosta 12 ilmenee (ks. taulukko 12).

Taulukko 12. Selviytymistä vaikeuttavat mielenterveysongelmat tai muistisairaus on riittävä syy tehdä huoli-ilmoitus, kaikki vastaajat.

Oikein	59	96,7 %
Väärin	2	3,3 %
En osaa sanoa	0	0 %

Tuloksien jakautuminen vakituisten kesken meni siten, että oikein vastasi 54 (n = 54, 96,4 %), väärin 2 (n = 2, 3,6 %) ja *en osaa sanoa* ei kukaan (n = 0, 0 %). Sijaisista kaikki (n = 5, 100 %) vastasi oikein. Työsuhteisista enemmistö (n = 42, 95,5 %) vastasi oikein, viranhaltijoista kaikki (n = 17, 100 %). Väärän vastauksen työsuhteisista antoi 2 (n = 4,5 %) ja *en osaa sanoa* -vaihtoehtoa ei käyttänyt kukaan (n = 0, 0 %). Alle vuoden työsuhteessa olleista kaikki (n = 5, 100 %) tiesivät oikean vastauksen. 1–4 vuotta 22 (n = 22, 96 %) vastasi oikein ja 1 (n = 1, 4 %) väärin. 5–10 vuotta työskennellyistä myös enemmistö vastasi

oikein (n = 14, 93 %), väärän 1 (n = 1, 7 %) ja yli 10 vuotta työsuhteessa olleista kaikki (n = 17, 100 %) vastasi oikein kuten myös työsuhteensa keston salannut (n = 1, 100 %). *En osaa sanoa* -vaihtoehtoa ei tässä väittämässä valinnut kukaan. Työsuhteen pituus ja vastausten jakaantuminen näkyy myös kuvassa 12 (ks. kuva 12).

Kuva 12. Kunnassa työskennellyt aika ja vastaus väittämään: Selviytymistä vaikeuttavat mielenterveysongelmat tai muistisairaus on riittävä syy tehdä huoli-ilmoitus

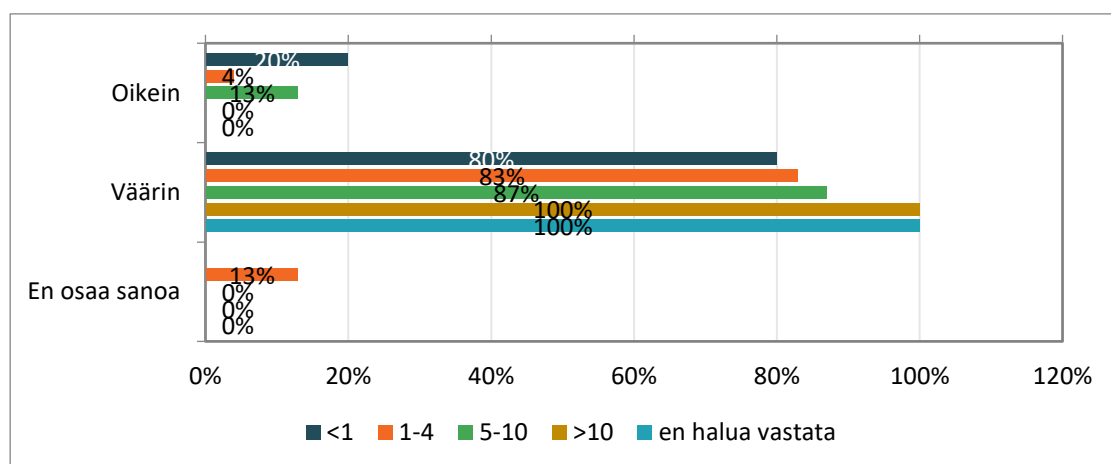
Enemmistö perusturvan toimialalta tiesi vastauksen (n = 24, 96 %) ja väärin vastasi yksi (n = 1, 4 %). Sivistyksestä vastauksen tiesi valtaosa, (n = 20, 95 %) ja tieto puuttui yhdeltä (n = 1, 5 %) väärän. Muilta toimialoilta kaikki (n = 4, 100 %) tiesivät oikean vastauksen, samoin kaikki vastaajat (n = 11, 100 %) yleishallinnon toimialalta.

Päihteiden käytön vaikutusta koskeva väittämä henkilön selviytymistä vaikeuttava päihteiden käyttö ei ole syy tehdä huoli-ilmoitusta jakoi vastaajia hieman enemmän. Enemmistö vastaajista tiesi oikein, mutta väärä tai *en osaa sanoa* vastauksia tuli muutamia ja jokaisesta vastaajaryhmästä paitsi yli 10 v kunnan palveluksessa olleista. Kaikkien vastaajien jakaantuminen näkyy taulukosta 13 (ks. taulukko 13).

Taulukko 13. Henkilön selviytymistä vaikeuttava päihteiden käyttö ei ole syy tehdä huoli-ilmoitusta, kaikki vastaajat.

Oikein	4	6,6 %
Väärin	54	88,5 %
En osaa sanoa	3	4,9 %

Vakituisesta henkilökunnasta oikein vastasi enemmistö (n = 52, 92,8 %), väärin 3 henkilöä (n = 3, 5,4 %) ja *en osaa sanoa* vastasi yksi (n = 1, 1,8 %). Sijaisista oikein vastasi 2 (n = 2, 40 %), väärin 1 (n = 1, 20 %) ja *en osaa sanoa* 2 (n = 2, 40 %). Viranhaltijoista oikean vastauksen antoi valtaosa (n = 16, 94,1 %), työsuhteisista samoin (n = 38, 86,4 %). Väärän vastauksen valitsi työsuhteisista yllättävän moni (n = 4, 9,1 %), viranhaltijoista ei yksikään. *En osaa sanoa* -vaihtoehto sai viranhaltijoista 1 vastauksen (n = 1, 5,9 %) ja työsuhteisilta 2 (n = 2, 4,5 %). Työsuhteen kesto näkyi siten, että oikein alle vuoden työsuhteessa olleista oikein vastasi 4 (n = 4, 80 %), 1–4 vuotta työskennelleistä 19 (n = 19, 83 %), 5–10 vuotta 13 (n = 13, 87 %), yli 10 vuotta kaikki (n = 17, 100 %) sekä työsuhteen pituuden salannut (n = 1, 100 %). Väärän vaihtoehdon valitsi alle vuoden työskennelleistä 1 (n = 1, 20 %), 1–4 vuotta työskennelleistä 1 (n = 1, 4 %) ja 5–10 vuotta kunnalla olleista 2 (n = 1, 13 %). *En osaa sanoa* vastasi ainoastaan 1–4 vuotta kunnalla olleista ja heistä 3 (n = 4, 13 %) valitsi tämän vaihtoehdon. Työsuhteen kesto ja vastausten jakaantuminen näkyy kuvassa 13 (ks. kuva 13).

Kuva 13. Kunnassa työskennelty aika ja vastaus väittämään: Henkilön selviytymistä vaikeuttava päihteiden käyttö ei ole syy tehdä huoli-ilmoitusta

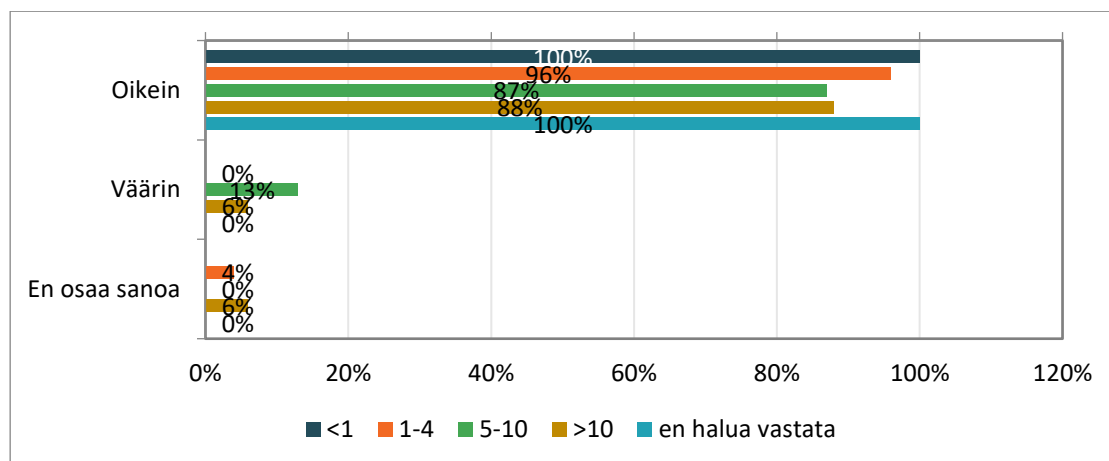
Toimialoittain vastaukset jakaantuivat siten, että sivistyksen toimialalta oikein vastasi iso osa (n = 20, 95 %) ja yksi vastaaja (n = 1, 5 %) ei osannut sanoa. Perusturvan puolelta oikein vastasi samoin enemmistö (n = 21, 84 %), väärin 3 (n = 3, 12 %) ja yksi (n = 1, 4 %) ei osannut sanoa. Muilta toimialoilta 3 (n = 3, 75 %) vastasi oikein ja yksi (n = 1, 25 %) ei osannut sanoa. Yleishallinnosta puolestaan vastauksen tiesivät lähes kaikki (n = 10, 91 %) ja väärin 1 (n = 1, 9 %).

Seuraava väite kuului: Riippuvuussairaus kuten ongelmallinen rahapelaaminen tai lääkkeiden väärinkäyttö ovat syy tehdä huoli-ilmoitus. Jälleen enemmistö vastaajista tiesi vastauksen. Vastaajista vakituisessa työsuhteessa oikein vastasi 52 (n = 52, 92,8 %), väärin 3 (n = 3, 5,4 %) ja *en osaa sanoa* 1 (n = 1, 1,8 %). Sijaisista oikein vastasi 4 (n = 4, 80 %), väärin ei kukaan (n = 0, 0 %) ja *en osaa sanoa* 1 henkilö (n = 1, 20 %). Vastausten jakaantuminen kaikkien vastaajien kesken näkyy taulukossa 14 (ks. taulukko 14).

Taulukko 14. Riippuvuussairaus kuten ongelmallinen rahapelaaminen tai lääkkeiden väärinkäyttö ovat syy tehdä huoli-ilmoitus, kaikki vastaajat.

Oikein	56	91,8 %
Väärin	3	4,9 %
En osaa sanoa	2	3,3 %

Työsuhteisista henkilöistä oikean vastauksen valitsi valtaosa (n = 40, 90,9 %), väärän 3 (n = 3, 6,8 %) ja *en osaa sanoa* 1 (n = 1, 2,3 %). Viranhaltijoista enemmistö (n = 16, 94,1 %) vastasi oikein, väärin ei kukaan ja 1 (n = 1, 5,9 %) *en osaa sanoa*. Työskentelyvuodet kunnalla eivät vaikuttaneet merkittävästi tämän väittämän vastauksiin. Alle vuoden työsuhteessa olleista kaikki (n = 5, 100 %) tiesivät oikean vastauksen, 1–4 vuotta työskennelleistä lähes kaikki (n = 22, 96 %) vastasi oikein, 5–10 vuotta kunnalla töissä olleista myös enemmistö (n = 13, 87 %) valitsi oikean vaihtoehdon, yli 10 vuotta kokemuksella samoin (n = 15, 88 %) ja työsuhteen pituuden salannut (n = 1, 100 %) tiesi oikean vastauksen. Väärin vastasi ainoastaan 5–10 vuotta työskennelleistä 2 (n = 2, 13 %) ja yli 10 vuotta työskennelleistä 1 (n = 1, 6 %). *En osaa sanoa* vaihtoehtoa hyödynsi 1 vastaaja (n = 1, 4 %) 1–4 vuotta työskennelleiden ryhmästä ja 1 (n = 1, 6 %) yli 10 vuotta kunnalla työskennelleistä. Kunnassa työskennelty aika ja vastausten jakaantuminen näkyy kuvassa 14 (ks. kuva 14).

Kuva 14. Kunnassa työskennelty aika ja vastaus väittämään: Riippuvuussairaus kuten ongelmallinen rahapelaaminen tai lääkkeiden väärinkäyttö ovat syy tehdä huoli-ilmoitus

Perusturvan vastaajista lähes kaikki (n = 24, 96 %) tiesi oikean vastauksen, 1 (1, 4 %) vastasi väärin. Sivistyksen toimialalta oikean vaihtoehdon valitsi 19 (n = 19, 90 %), väärin 1 (n = 1, 5 %) ja *en osaa sanoa* 1 (n = 1, 5 %). Yleishallinnon toimialalla jokainen (n = 11, 100 %) vastasi oikein, muilta toimialoilta oikein vastasi 2 (n = 2, 50 %), väärin 1 (n = 1, 25 %) ja *en osaa sanoa* 1 (n = 1, 25 %).

Väittämässä, jossa esitettiin, että *epäily ikääntyneen joutumisesta kaltoinkohdelluksi (esimerkiksi fyysinen tai taloudellinen väkivalta) ei riitä syyksi tehdä huoli-ilmoitus vaan vaaditaan varma tieto*, vastauksissa oli hieman hajontaa, vaikka enemmistö tiesi oikein. Vakituudesta henkilöstöstä suurin osa antoi oikean vastauksen (n = 47, 83,9 %), väärän 9 (n = 9, 16,1 %) ja *en osaa sanoa* ei kukaan (n = 0, 0 %). Sijaisista 3 henkilöä eli 60 % vastasi oikein (n = 3, 60 %), 1 henkilö väärin (n = 1, 20 %) ja *en osaa sanoa* 1 (n = 1, 20 %). Viranhaltijoista oikeaan vaihtoehtoon päätyi kolme neljästä (n = 13, 76,5 %), väärin valitsi neljäsosa (n = 4, 23,5 %) ja *en osaa sanoa* ei kukaan. Työsuhteisista enemmistö (n = 37, 84,1 %) vastasi oikein, 6 (n = 6, 13,6 %) väärin ja *en osaa sanoa* 1 (n = 1, 2,3 %).

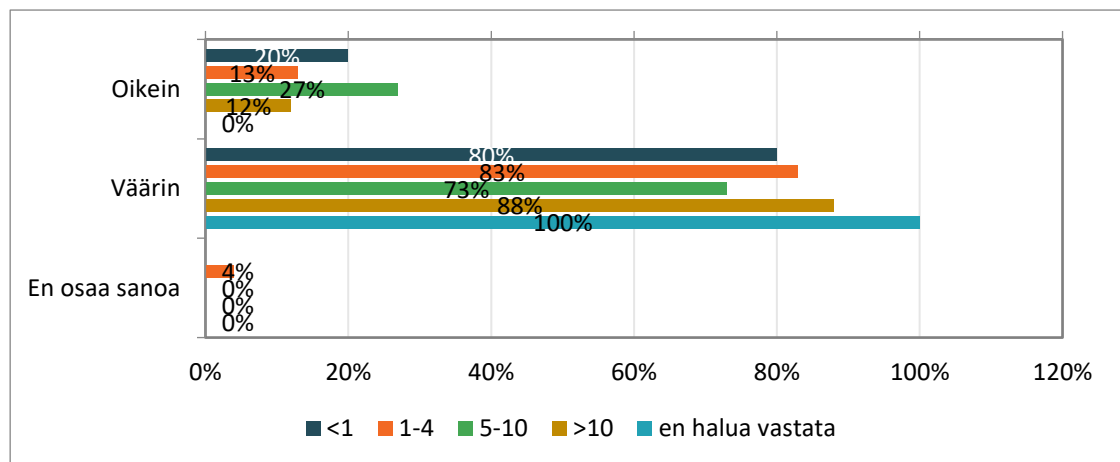
Kunnassa työskennelty aika näkyi seuraavasti: alle vuoden työskennelleet oikein 4 (n = 4, 80 %), väärin 1 (n = 1, 20 %), 1–4 vuotta oikein 19 (n = 19, 83 %), väärin 3 (n = 3, 13 %), *en osaa sanoa* 1 (n = 1, 4 %). 5–10 vuotta työskennelleet oikein 11 (n = 11, 73 %), väärin 4 (n = 4, 27 %). Yli 10 vuotta oikein 15 (n = 15, 88 %), väärin 2 (n = 2, 12 %) ja työsuhteen pituuden salannut (n = 1,

100 %) vastasi oikein. Vastausten jakautuminen kaikkien vastaajien kesken näkyy taulukossa 15 (ks. taulukko 15).

Taulukko 15. Epäily ikääntyneen joutumisesta kaltoinkohdelluksi (esimerkiksi fyysinen tai taloudellinen väkivalta) ei riitä syyksi tehdä huoli-ilmoitus vaan vaaditaan varma tieto, kaikki vastaajat.

Oikein	10	16,4 %
Väärin	50	82 %
En osaa sanoa	1	1,6 %

Toimialakohtaiset vastauksen jakaantuivat seuraavasti. Sivistyksessä 16 (n = 16, 76 %) vastasi oikein, 4 (n = 4, 19 %) väärin ja 1 (n = 1, 5 %) *en osaa sanoa*. Perusturvassa oikein vastasi 22 (n = 22, 88 %) ja väärin 3 (n = 3, 12 %). Yleishallinnon puolella oikean vaihtoehdon valitsi 9 (n = 9, 82 %) ja väärän 2 (n = 2, 18 %). Muilta toimialoilta oikean vastauksen tiesi kolme neljännestä (n = 3, 75 %) ja väärin vastasi yksi neljäsosa (n = 1, 25 %). Vastausten jakaantuminen kunnassa työskennellyn ajan pohjalta näkyvät kuvassa 15 (ks. kuva 15).

Kuva 15. Kunnassa työskennellyt aika ja vastaus väittämään: Epäily ikääntyneen joutumisesta kaltoinkohdelluksi (esimerkiksi fyysinen tai taloudellinen väkivalta) ei riitä syyksi tehdä huoli-ilmoitus vaan vaaditaan varma tieto

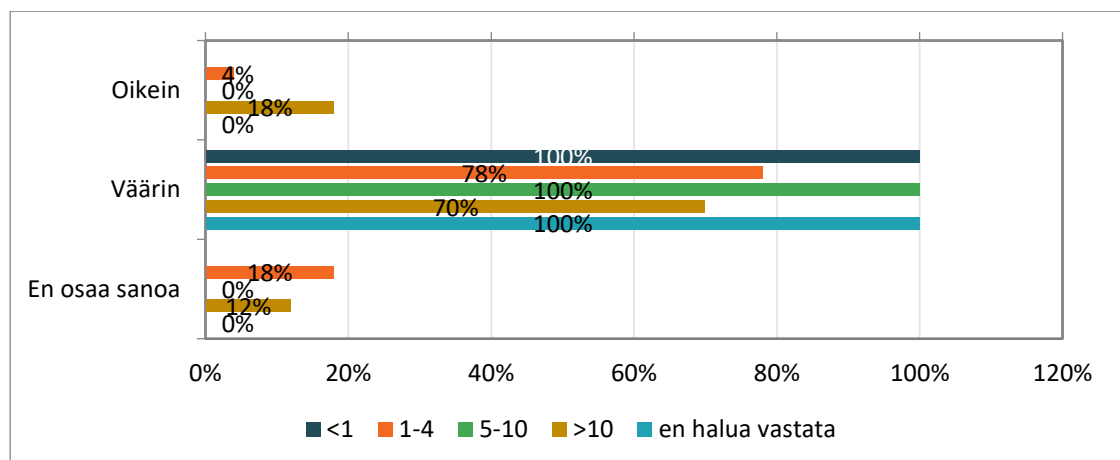
Seuraavassa väittämässä esitettiin, että *toimintakyvyn lasku ei ole syy tehdä huoli-ilmoitusta*. Enemmistö tiesi tämänkin väitteen vääräksi. Kaikista vastaajista 83,6 % (n = 51) tiesi oikean vastauksen. Vastausten jakautuminen kaikkien vastaajien kesken näkyvät taulukossa 16 (ks. taulukko 16).

Taulukko 16. Toimintakyvyn lasku ei ole syy tehdä huoli-ilmoitusta, kaikki vastaajat

Oikein	4	6,6 %
Väärin	51	83,6 %
En osaa sanoa	6	9,8 %

Jakautumista vakituisen henkilöstön vastauksissa oli seuraavasti: Oikean vastauksen tiesi 48 (n = 48, 85,7 %), väärän 4 (n = 4, 7,2 %) ja *en osaa sanoa* 4 (n = 4, 7,1 %). Sijaisista 3 (n = 3, 60 %) tiesi oikean vastauksen ja 2 (n = 2, 40 %) ei osannut sanoa. Kukaan sijaisista ei antanut suoraan väärää vastausta. Työsuhteisista oikein vastasi 37 (n = 37, 84,1 %), väärin 3 (n = 3, 6,8 %) ja *en osaa sanoa* 4 (n = 4, 9,1 %). Viranhaltijoiden kohdalla oikean vastauksen antoi 14 (n = 14, 82,3 %), väärän yksi (n = 1, 5,9 %) ja *en osaa sanoa* 2 (n = 2, 11,8 %).

Kunnassa työskennelty aika vaikutti vastauksien jakaantumiseen siten, että oikean vastauksen tiesi alle vuoden työskennelleistä kaikki (n = 5, 100 %), 1–4 vuotta työskennelleistä 18 (n = 18, 78 %), 5–10 vuotta kaikki (n = 15, 100 %), yli 10 vuotta 12 (n = 12, 71 %) ja työsuhteen pituuden salannut (n = 1, 100 %). Väärin valitsi 1–4 vuotta työskennelleistä yksi (n = 1, 4 %) ja yli 10 vuotta työskennelleistä 3 (n = 3, 18 %). *En osaa sanoa* vastasi 1–4 vuotta työskennelleistä 4 (n = 4, 17 %) ja yli 10 vuotta työskennelleistä 2 (n = 2, 12 %). Se kuinka vastaukset jakaantuivat kunnassa työskennellyn ajan perusteella, esitetään kuvassa 16 (ks. kuva 16).

Kuva 16. Kunnassa työskennelty aika ja vastaus väittämään: Toimintakyvyn lasku ei ole syy tehdä huoli-ilmoitusta

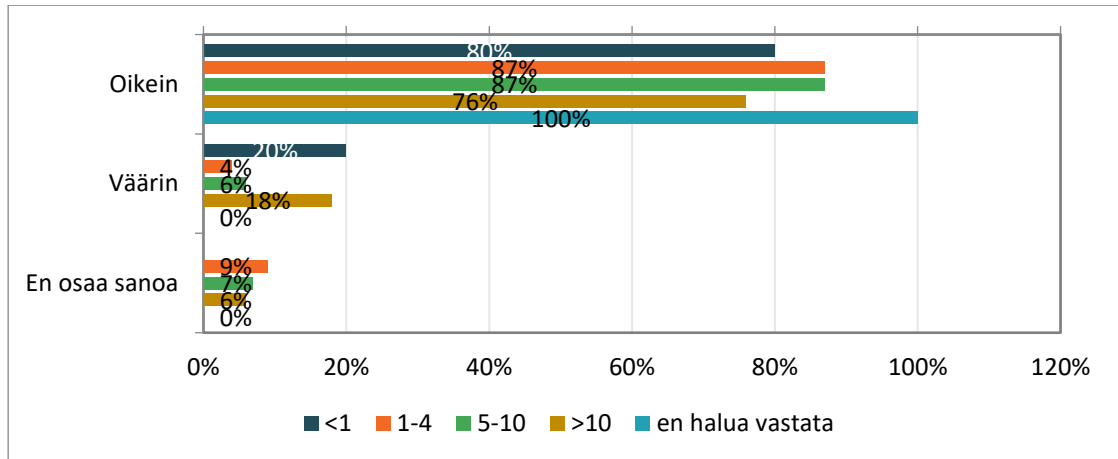
Sivistyksen toimialalta oikein vastasi 16 (n = 16, 76 %), väärin 2 (n = 2, 10 %) ja *en osaa sanoa* 3 (n = 3, 14 %). Perusturvassa vastaukset jakaantuivat siten, että enemmistö tiesi oikein (n = 24, 96 %) ja *en osaa sanoa* 1 (n = 1, 4 %). Yleishallinnossa 8 (n = 8, 73 %) valitsi oikean vaihtoehdon, väärin 2 (n = 2, 18 %) ja yksi (n = 1, 9 %) ei osannut sanoa. Muilta toimialoilta oikein valitsi kolme neljästä (n = 3, 75 %) ja *en osaa sanoa* yksi neljästä (n = 1, 25 %).

Tulosten mukaan valtaosa vastaajista tiesi, että henkilön alentunut liikuntakyky voi olla syy huoli-ilmoitukseen, kuten taulukosta 17 ilmenee (ks. taulukko 17).

Taulukko 17. Henkilön alentunut liikuntakyky voi olla syy huoli-ilmoitukseen, kaikki vastaajat.

Oikein	51	83,6 %
Väärin	6	9,8 %
En osaa sanoa	4	6,6 %

Vakituisesta henkilökunnasta oikean vastauksen antoi 47 (n = 47, 83,9 %). Väärin vastasi 10,7 % (n = 6) ja *en osaa sanoa* vastasi 5,4 % (n = 3). Sijaisista 4 (n = 4, 80 %) tiesi oikean vastauksen, väärin ei vastannut kukaan ja yksi henkilö vastasi *en osaa sanoa* (n = 1, 20 %). Työsuhteisista oikean vastauksen antoi 37 (n = 37, 84,1 %), viranhaltijoista 14 (n = 14, 82,3 %), väärän työsuhteisista 4 (n = 4, 11,4 %) ja viranhaltijoista yksi (n = 1, 5,9 %). *En osaa sanoa* -vastauksen antoi työsuhteisista kaksi (n = 2, 4,5 %) ja viranhaltijoista kaksi (n = 2, 11,8 %). Kunnassa työskennelty aika näkyi vastauksissa seuraavasti: Alle vuoden kunnassa olleista 80 % (n = 4) vastasi oikein, 20 % (n = 1) väärin. 1–4 vuotta työskennelleistä 20 (n = 20, 87 %) tiesi oikean vastauksen, väärin vastasi 1 (n = 1, 4 %) ja 2 (n = 2, 9 %) käytti *en osaa sanoa* -vaihtoehdon. 5–10 vuotta kunnassa olleista iso osa (n = 13, 87 %) vastasi oikein, väärin 1 (n = 1, 7 %) ja *en osaa sanoa* 1 (n = 1, 7 %). Yli 10 vuotta työsuhteessa olleista oikean vastauksen valitsi 13 (n = 13, 77 %), väärän 3 (n = 3, 18 %) ja *en osaa sanoa* yksi (n = 1, 6 %). Työsuhteen pituuden salannut vastasi oikein. Vastaajien jakautuminen kunnassa työskennellyn ajan perusteella näkyy kuvassa 17 (ks. kuva 17).

Kuva 17. Kunnassa työskennelty aika ja vastaus väittämään: Henkilön alentunut liikuntakyky voi olla syy huoli-ilmoitukseen

Toimialoittain vastaajat jakaantuivat seuraavasti. Sivistyksen toimialalta oikein vastasi 86 % (n = 18), väärin 9 % (n = 2) ja *en osaa sanoa* 5 % (n = 1). Perusturvasta 88 % (n = 22) vastasi oikein, 8 % (n = 2) väärin ja 4 % (n = 1) *en osaa sanoa*. Yleishallinnosta 82 % (n = 9) valitsi oikean vastauksen, 18 % (n = 2) väärän ja 0 *en osaa sanoa*. Muilta toimialoilta vastaajista puolet (n = 2, 50 %) tiesi oikean vastauksen ja toinen puoli (n = 2, 50 %) vastasi *en osaa sanoa*.

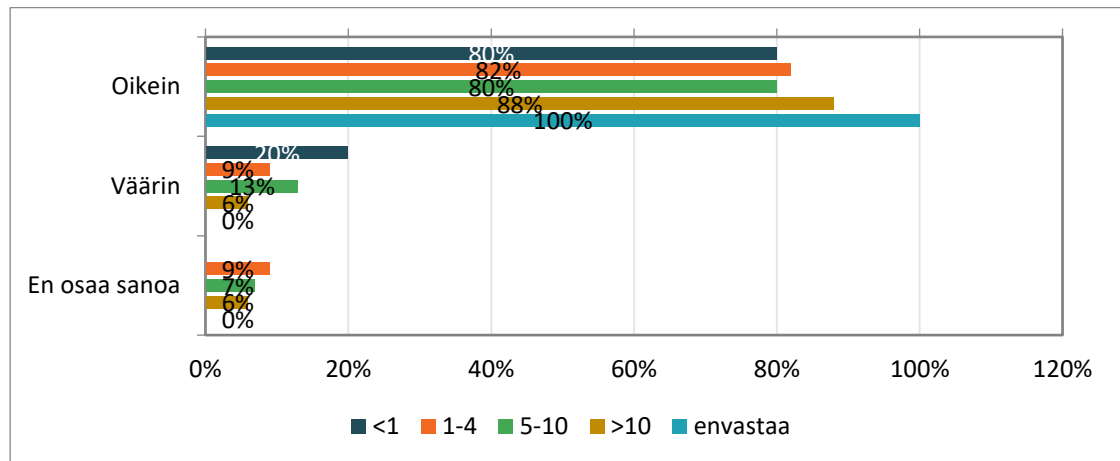
Seuraava väittämä, joka koski muistisairautta syyksi huoli-ilmoitukseen enemmistö vastaajista tiesi sen olevan mahdollinen syy ilmoituksen tekoon (n = 61, 83,6 %), kuten taulukossa 18 näkyy. Väittämä kuului tarkalleen: *Muistisairaus (todettu tai epäily) on riittävä syy huoli-ilmoituksen tekoon* (ks. taulukko 18).

Taulukko 18. Muistisairaus (todettu tai epäily) on riittävä syy huoli-ilmoituksen tekoon, kaikki vastaajat.

Oikein	51	83,6 %
Väärin	6	9,8 %
En osaa sanoa	4	6,6 %

Oikein tähän väittämään vakituisesta henkilökunnasta vastasi 47 henkilöä eli 83,9 % (n = 47), väärin vastasi 6 eli 10,7 % (n = 6) ja *en osaa sanoa* vastasi 3 henkilöä (n = 3, 5,4 %). Sijaisista 80 % tiesi oikean vastauksen (n = 4), väärin ei vastannut sijaisista kukaan ja *en osaa sanoa* vastasi 20 % (n = 1). Työsuhteisista oikein vastasi 38 (n = 38, 86,3 %), väärin 5 (n = 5, 11,4 %) ja *en osaa sanoa* yksi (n = 1, 2,3 %). Viranhaltijoiden kohdalla vastaavat luvut olivat oikein 13 (n = 13, 76,5 %), väärin yksi (n = 1, 5,9 %) ja *en osaa sanoa* 3 (n = 3,

17,6 %). Aika, jonka vastaaja oli kunnassa ollut töissä, vaikutti vähän tässä väittämässä. Alle vuoden olleista 4 (n = 4, 80 %) vastasi oikein, 1 (n = 1, 20 %) väärin, 1–4 vuotta 19 (n = 19, 82 %) valitsi oikean vaihtoehdon, 2 (n = 2, 9 %) väärän ja *en osaa sanoa* yksi (n = 1, 9 %). 5–10 vuotta kunnassa työskennelleistä 12 (n = 12, 80 %) tiesi oikean vastauksen, 2 (n = 2, 13 %) vastasi väärin ja yksi (n = 1, 7 %) ei osannut sanoa. Yli 10 vuotta työskennelleistä oikean vastauksen valitsi enemmistö (n = 15, 88 %), väärän yksi (n = 1, 6 %) ja *en osaa sanoa* yksi (n = 1, 6 %). Työsuhteen pituuden kertomatta jättänyt henkilö tiesi oikean vastauksen (n = 1, 100 %). Kuvassa 18 näkyy, kuinka vastaukset jakautuivat kunnassa työskennellyn ajan pohjalta (ks. taulukko 18).

Kuva 18. Kunnassa työskennelty aika ja vastaus väittämään: Muistisairaus (todettu tai epäily) on riittävä syy huoli-ilmoituksen tekoon

Perusturvan toimialalta vastaajista 80 % (n = 20) valitsi oikein, väärin 16 (n = 4) ja 4 % (n = 1) *en osaa sanoa*. Yleishallinnosta yhtä lukuun ottamatta kaikki (n = 10, 91 %) tiesi oikean vastauksen ja yksi (n = 1, 9 %) vastasi väärin. Sivistyksen osalta 18 (n = 18, 86 %) vastaajaa valitsi oikean vastauksen, väärin vastasi yksi (n = 1, 5 %) ja *en osaa sanoa* kaksi (n = 2, 9 %). Muilta toimialoilta oikein vastasi kolme neljästä (n = 3, 75 %) ja yksi neljästä (1, 25 %) *en osaa sanoa*.

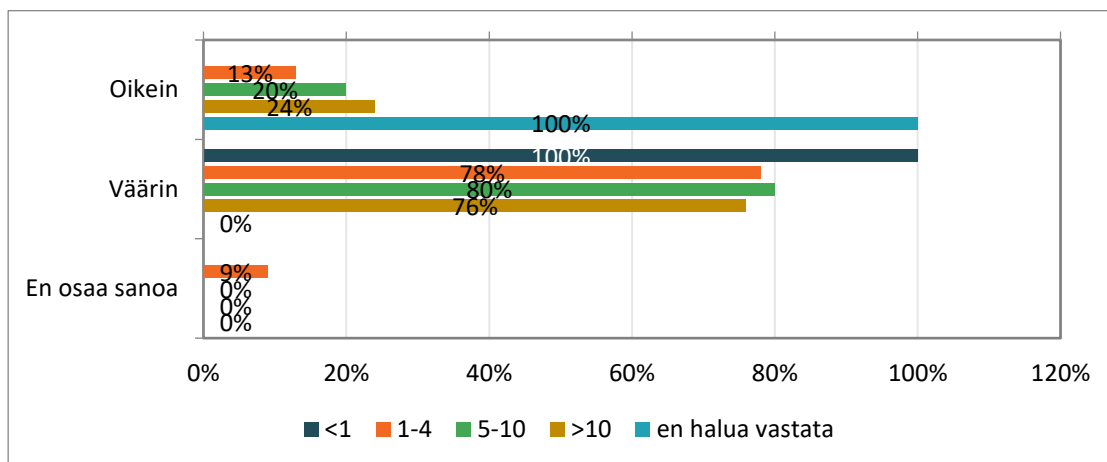
Toiseksi viimeinen väittäjä käsitteli yksinäisyyttä ja yksinasumisen haasteita syynä huoli-ilmoituksen tekoon. Tarkka väite kuului *yksinäisyyden ja yksinasumisen haasteet eivät käy huoli-ilmoituksen syyksi*. Tässä väittämässä oli eniten hajontaa vastauksissa, jotka käsittelivät huoli-ilmoitusten syitä. Kuitenkin

enemmistö tiesi oikean vastauksen kuten taulukosta 19 näkyy (ks. taulukko 19).

Taulukko 19. Kaikki vastaajat väittämässä Yksinäisyyden tai yksinasumisen haasteet eivät käy huoli-ilmoituksen syyksi.

Oikein	11	18 %
Väärin	44	78,7 %
En osaa sanoa	2	3,3 %

Vakituisesta henkilöstöstä oikean vastauksen antoi $n = 45$ (80,4 %), väärin $n = 11$ (19,6 %) ja *en osaa sanoa* ei kukaan. Sijaisista oikein vastasi $n = 3$ (60 %), väärin ei ketään ja *en osaa sanoa* $n = 2$ henkilöä eli 40 %. Viranhaltijoista oikean vaihtoehdon valitsi $n = 13$ (76,5 %), väärän $n = 4$ (23,5 %) ja *en osaa sanoa* -vaihtoehtoa ei kukaan. Työsuhteisista oikein vastasi $n = 35$ (79,6 %), väärin $n = 7$ (15,9 %) ja *en osaa sanoa* $n = 2$ (4,5 %). Kunnassa työskennelty aika vaikutti vastauksiin seuraavasti: oikean vastauksen alle vuoden työskennelleistä tiesi kaikki ($n = 5$, 100 %), 1–4 vuotta 18 ($n = 18$, 78 %), 5–10 vuotta 12 ($n = 12$, 80 %) ja yli 10 vuotta työskennelleistä 13 ($n = 13$, 76 %). Väärän vaihtoehdon valitsi 1–4 vuotta työskennelleistä 3 ($n = 3$, 13 %), 5–10 vuotta 3 ($n = 3$, 20 %), yli 10 vuotta ($n = 4$, 24 %) ja työsuhteen pituuden salannut ($n = 1$, 100 %). *En osaa sanoa* vaihtoehtoa käytti 1–4 vuotta työskennelleistä 2 ($n = 2$, 9 %). Kuinka kunnassa työskennelty aika ja vastaukset jakaantuivat suhteessa toisiinsa, näkyy kuvassa 19 (ks. kuva 19).

Kuva 19. Kunnassa työskennelty aika ja vastaus väittämään: Yksinäisyyden ja yksinasumisen haasteet eivät käy huoli-ilmoituksen syyksi

Toimialakohtaiset vastaukset menivät seuraavanlaisesti. Sivistystoimen vastaajista 15 ($n = 15$, 71 %) vastasi oikein, väärin 5 ($n = 5$, 24 %) ja yksi ($n = 1$, 5

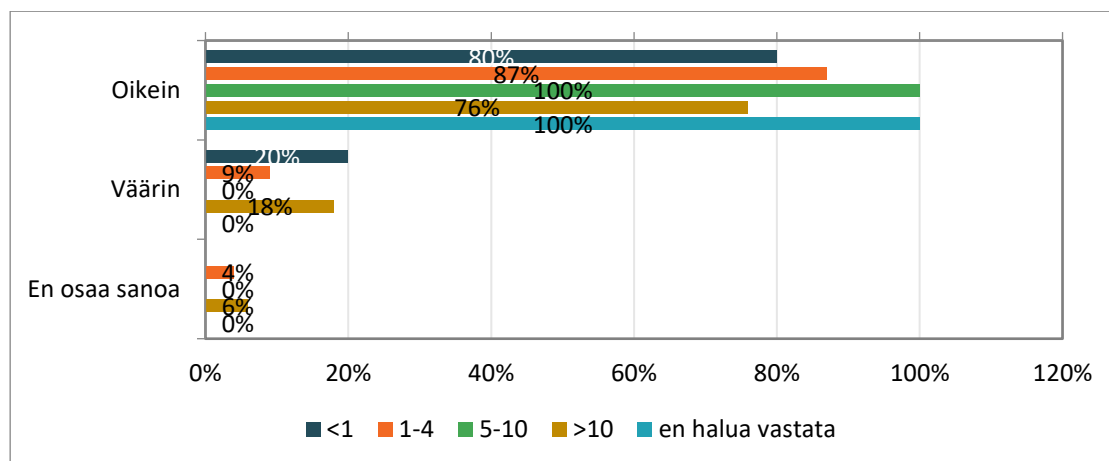
%) *en osaa sanoa*. Perusturvasta 22 (n = 22, 88 %) valitsi oikean vaihtoehdon ja kolme (n = 3, 12 %) väärän. Muilta toimialoilta puolet (n = 2, 50 %) tiesi oikean vastauksen, yksi (n = 1, 25 %) vastasi väärin ja yksi (n = 1, 25 %) *en osaa sanoa*. Yleishallinnossa oli suhteessa vankin tietämys tässä väittämässä. 10 vastaajaa (n = 10, 91 %) valitsi oikean vaihtoehdon ja yksi (n = 1, 9 %) vastasi väärin.

Viimeisessä väittämässä esitettiin, että mikä tahansa ikääntyneestä heräävä huoli on riittävä syy tehdä huoli-ilmoitus ja näin onkin. Enemmistö vastaajista tiesi tähän oikean vastauksen, kuten taulukosta 20 näkyy (ks. taulukko 20). Vastaukset jakaantuivat tässä kysymyksessä siten, että vakituisesta henkilöstöstä oikein vastasi 87,5 % (n = 49), väärin vastasi 10,7 % (n = 6) ja *en osaa sanoa* 1,8 % (n = 1). Sijaisista oikein vastasi 80 % (n = 4), väärin ei kukaan (n = 0) ja *en osaa sanoa* 20 % (n = 1).

Taulukko 20. Mikä tahansa ikääntyneestä heräävä huoli on riittävä syy tehdä huoli-ilmoitus, kaikki vastaajat

Oikein	53	86,9 %
Väärin	6	9,8 %
En osaa sanoa	2	3,3 %

Työsuhteisista oikein vastasi 38 (n = 38, 86,4 %), väärin 4 (n = 4, 9,1 %) ja *en osaa sanoa* 2 (n = 2, 4,5 %). Viranhaltijoista vastaavat luvut olivat oikein 15 (n = 15, 88,2 %), väärin 2 (n = 2, 11,8 %) ja *en osaa sanoa* 0. Kunnassa työskennelty aika näkyi siten, että oikean vastauksen valitsi alle vuoden työskennelleistä 4 (n = 4, 80 %), väärän yksi (n = 1, 20 %). 1–4v olleista 20 (n = 20, 87 %) valitsi oikein, 2 (n = 2, 9 %) väärin ja yksi (n = 1, 4 %) ei osannut sanoa. 5–10 v työssä olleista kaikki (n = 15, 100 %) tiesivät oikean vastauksen. Yli 10 vuotta työskennelleistä 13 (n = 13, 76 %) vastasi oikein, kolme (n = 3, 18 %) väärin ja yksi (n = 1, 6 %) ei osannut sanoa. Työsuhteen keston salannut vastasi oikein. Kuinka kunnassa työskennelty aika näkyi vastauksissa, esitetään myös kuvassa 20 (ks. taulukko 20).

Kuva 20. Kunnassa työskennellyt aika ja vastaus väittämään: Mikä tahansa ikääntyneestä heittävä huoli on riittävä syy tehdä huoli-ilmoitus

Toimialakohtaiset vastaukset menivät seuraavasti. Perusturvassa 23 (23, 92 %) tiesi oikean vastauksen ja 2 (n = 2, 8 %) vastasi väärin. Sivistyksen puolelta 18 (n = 18, 86 %) tiesi oikein, 2 (n = 2, 9 %) väärin ja yksi (n = 1, 5 %) *en osaa sanoa*. Yleishallinnossa 9 (n = 9, 82 %) valitsi oikean vastauksen ja kaksi (n = 2, 18 %) väärän. Muilta toimialoilta kolme neljästä (n = 3, 75 %) vastasi oikein ja *en osaa sanoa* yksi (n = 1, 25 %).

Taulukossa 21 esitellään vielä tiivistetysti kaikkien vastaajien yhteenveto, mitä he tiesivät, eivät tienneet tai eivät osanneet sanoa lueteltuna vahvimmin tiedetystä väittämästä heikoimmin tiedettyyn. (Ks. taulukko 21.)

Taulukko 21. Kaikki väittämät ja vastaajat parhaiten tiedetystä heikoimpaan

Väittämä	Vastauksen tienneet % (n=x)	Eivät tienneet % (n=x)	En osaa sanoa % (n=x)
Kuka tahansa voi tehdä huoli-ilmoituksen ikääntyneestä	96,7 (n=59)	0 (n=0)	3,3 (n=2)
Ilmoittajan tulee olla sosiaali- ja terveysalan ammattilainen	96,7 (n=59)	1,7 (n=1)	1,6 (n=1)
Huoli ikääntyneen selviytymisestä (kotona pärjääminen, hygieniasta huolehtiminen ym.) on syy tehdä huoli-ilmoitus	96,7 (n=59)	1,7 (n=1)	1,6 (n=1)
Selviytymistä vaikeuttavat mielenterveysongelmat tai muistisairaus on riittävä syy tehdä huoli-ilmoitus	96,7 (n=59)	3,3 (n=2)	0 (n=0)
Henkilöllä ei ole riittävästi apuja arjesta selviytymiseen. Avun tarpeen kartoittaminen on syy tehdä huoli-ilmoitus	91,8 (n= 56)	3,3 (n=2)	4,9 (n=3)

Riippuvuussairaus kuten ongelmallinen rahapelaaminen tai lääkkeiden väärinkäyttö ovat syy tehdä huoli-ilmoitus	91,8 (n= 56)	4,9 (n=3)	3,3 (n=2)
Ilmoitukseen tulee kirjata ilmoituksen syy	90,2 (n55)	1,6 (n=1)	8,2 (n=5)
Mikä tahansa ikääntyneestä heräävä huoli on riittävä syy tehdä huoli-ilmoitus	86,9 (n=53)	9,8 (n=6)	3,3 (n=2)
Henkilön selviytymistä vaikeuttava päihitteiden käyttö ei ole syy tehdä huoli-ilmoitusta	88,5 (n=54)	6,6 (n=4)	4,9 (n=3)
Toimintakyvyn lasku ei ole syy tehdä huoli-ilmoitusta	83,6 (n=54)	6,6 (n=4)	9,8 (n=6)
Henkilön alentunut liikuntakyky voi olla syy huoli-ilmoitukseen	83,6 (n=54)	9,8 (n=6)	6,6 (n=4)
Muistisairaus (todettu tai epäily) on riittävä syy huoli-ilmoituksen tekoon	83,6 (n=54)	9,8 (n=6)	6,6 (n=4)
Epäily ikääntyneen joutumisesta kaltoinkohdelluksi (esimerkiksi fyysinen tai taloudellinen väkivalta) ei riitä syyksi tehdä huoli-ilmoitus vaan vaaditaan varma tieto	82,0 (n=50)	16,4 (n=10)	1,6 (n=1)
Yksinäisyyden tai yksinasumisen haasteet eivät käy huoli-ilmoituksen syyksi	78,7 (n=48)	18,0 (n= 11)	3,3 (n=2)
Ilmoittajan tulee kertoa huoli-ilmoituksen kohteena olevalle henkilölle tekemästään ilmoituksesta	77,1 (n= 47)	9,8 (n=6)	13,1 (n=8)
Ilmoitukseen tulee kirjata, haluaa ilmoittaja pysyä nimettömänä	62,3 (n=38)	8,2 (n=5)	29,5 (n=18)
Ilmoituksen kohteena olevasta henkilöstä tulee tietää kunta ja postinumero, joiden alueella huoli-ilmoituksen kohteena oleva henkilö asuu	54,1 (n=33)	22,9 (n=14)	23 (n=14)
Huoli-ilmoitusta tehtäessä tulee siihen merkitä, onko ilmoituksen kohteena oleva henkilö tietoinen ilmoituksesta	52,5 (n=32)	26,2 (n=16)	21,3 (n=13)
Ilmoituksen tekijän tiedot kuten nimi tulee ilmoittaa	52,5 (n=32)	26,2 (n=16)	21,3 (n=13)
Ilmoituksen kohteena olevasta henkilöstä tulee tietää vähintään nimi	18 (n=11)	64 (n=39)	18 (n=11)

6 POHDINTA

6.1 Tulosten tarkastelu

Tässä opinnäytetyössä tarkoituksena oli selvittää työntekijöiden tietämystä huoli-ilmoituksista. Sukupuoli vastaajien keskuudessa korostui, naisia kaikista vastaajista oli 93 %. Tämä peilaa yleisesti kunta-alalla työskentelevien henkilöiden sukupuoleen. Vuoden 2019 lokakuussa 80 % kunta-alan työntekijöistä oli naisia, ja kun katsoo kyselyyn vastanneiden henkilöiden toimialoja, vastaa se myös Kuntaliiton tilastoja. Kyselyyn vastasi valtaosin perusturvan, sivistyksen ja yleishallinnon työntekijöitä ja kuntaliiton selvityksen mukaan etenkin lähi- ja sairaanhoitajat sekä varhaiskasvatuksen opettajat ja lastenhoitajina toimivat ovat 90 % tai enemmän naisia (Hotti 2021.)

Kun katsotaan väittämien vastauksia, vaikeimpia olivat huoli-ilmoituksen vaatimat sisältötiedot. Tästä esimerkkinä väittämä *ilmoituksen tekijän tiedot kuten nimi, tulee ilmoittaa*. Parhaiten tiedettiin, että huoli ikääntymisen selviytymisestä (kotona pärjääminen, hygieniasta huolehtiminen ym.) ja selviytymistä vaikeuttavat mielenterveysongelmat tai muistisairaus, ovat syy tehdä huoli-ilmoitus. Kuitenkin syyt huoli-ilmoitukseen ovat melko samanlaisia kuin mielestäni paremmin tunnetussa lastensuojeluilmoituksessa eli huoli henkilön pärjäämisestä tai kaltoinkohdelluksi tulemisesta ovat hyvin konkreettisia huolenaiheita ja mahdollisia syitä huoli-ilmoituksen tekoon kohdehenkilön iästä riippumatta. Huoli-ilmoituksien tunnettavuutta ei ole sellaisenaan aiemmin tutkittu, eli suoraa vertailua siitä, kuinka huoli-ilmoitus tunnetaan tai sen vaatimia tietoja osataan nimetä, en kyennyt tekemään. Kuitenkin huoli-ilmoituksien syitä koskeviin väittämiin kykenen tekemään vertailua toisiin tutkimuksiin aiheesta.

Tämän opinnäytetyön tulosten mukaan Askolan kunnan työntekijät tietävät, että huoli-ilmoituksen voi tehdä kuka tahansa. Sen sijaan heikoin tietämys oli siinä, että mitä kohdehenkilöstä tulee tietää ja mitä tietoja ilmoittajasta vaaditaan kirjattavaksi. Tähän viittaa myös Alastalon ym. selvitys (2021), jossa todetaan, että huoli-ilmoituksen sisällön ja yhteistoimijoiden ja viranomaisten toimintaa tulisi yhtenäistää sekä huoli-ilmoitukset tulisi käsitellä ja tilastoida yhdenmukaisesti. Tämä lisäisi tasaveroista kohtelua eri alueilla (Valtokari ym. 2021). Selkeä ero vastauksissa näkyi myös viranhaltijoiden ja työsuhteisten vertailussa. Viranhaltijoista väärän vastauksen väittämään *ilmoituksen tekijän*

tiedot kuten nimi, tulee ilmoittaa vastasi 53 %. Voisiko tämä johtua siitä, että he ajattelevat ilmoituksen tekoa virkansa kautta ja virkavastuussa tehdyssä ilmoituksessa nimi tulee luonnollisesti ilmoittaa? Vertailun vuoksi tähän väittämään työsuhteisista väärin vastasi 16 % vastaajista. Huoli-ilmoituksen tekeminen ei yleisesti ole kovin tuttua, ja rohkeasti voisi olettaa, että väärin vastanneet eivät ole huoli-ilmoituksen tekoon perehtyneet tai vastauksiin vaikutti virka-asema ja sen vastuu. Näissä kysymyksissä työsuhteen kestolla tai vastaajan toimialalla ei ollut suurta merkitystä vastausten jakaantumisessa.

Tämän opinnäytetyön tulosten mukaan Askolan kunnan työntekijöillä on epätietoisuutta, vaaditaanko huoli-ilmoituksen tietoihin kunta ja postinumero, jolla huoli-ilmoituksen kohteena oleva ikäihminen asuu. Tässä väittämässä vastaukset jakaantuivat runsaasti, eikä yhtään varmallalla tiedolla varustettua ryhmää noussut esiin. Erikoista oli jälleen viranhaltijoiden suuri osuus väärin vastanneista. Heistä 41 % vastasi väärin ja 35 % oikein, loput vastasivat *en osaa sanoa*. Tähän yllättävään jakaumaan en keksinyt selitystä. Kunnassa työskennelty aika, työsuhteen laatu (vakituinen vai sijainen) tai toimiala eivät tuoneet merkittäviä eroja esiin. Esimerkiksi sivistyksen toimialalla (52 %) ja perusturvassa (56 %) vastauksen tienneiden prosentuaaliset määrät olivat lähes samat, vaikka ennako-odotuksilta olisi voinut kuvitella perusturvan toimialalla olevan vahvempaa osaamista.

Tämän opinnäytetyön tuloksissa ilmeni, että Askolan kunnan työntekijöistä valtaosa tiesi, ettei huoli-ilmoituksen teosta ole pakko kertoa ilmoituksen kohteelle. Poikkeuksena kuitenkin näkyi jälleen viranhaltijoiden pienempi oikein vastanneiden määrä suhteessa muihin ryhmiin. Viranhaltijoista oikein vastasi vain 64,7 % (n = 11), kun taas vertailun vuoksi työsuhteisista oikean vastauksen tiesi 81,8 % (n = 36). Voiko tätä poikkeamaa selittää jälleen ajatuksella virkavastuulla tehdystä ilmoituksesta? Toinen poikkeama oli, kun verrattiin työsuhteiden pituuksia oikein vastanneisiin. Yllättäen pienin oikein vastanneiden ryhmä löytyi kunnassa pisimpään työskennelleistä. Alle vuoden ja 5–10 vuotta kunnassa työskennelleistä kaikki tiesivät oikean vastauksen, kun taas yli 10 vuotta kunnassa olleista vain 59 % (n = 10) vastasi oikein. Heistä tosin löytyi rohkeutta valita *en osaa sanoa* -vaihtoehto, jonka valitsi 23 % (n = 4). 1–4 vuotta työskennelleistä vastaukset osuivat näiden väleihin.

Taustakysymysten kanssa ei tehty vertailua, mille toimialoille eri työsuhteiden pituudet osuivat, joten en osaa sanoa, onko pitkissä työsuhteissa enemmän esimerkiksi muita kuin perusturvan työntekijöitä. Tämä olisi toki ollut mielenkiintoista tietää. Edelliseen väittämään sivuten seuraavassa esitettiin, että huoli-ilmoitusta tehtäessä, tulee siihen merkitä, onko ilmoituksen kohteena oleva henkilö tietoinen ilmoituksesta. Hyvin karkeasti jakaen noin puolet vastaajista tiesivät oikean vastauksen, noin neljäsosa vastasi väärin ja neljäsosa ei osannut sanoa. Tämä toistui kaikilla taustatiedoilla lähes samanlaisena, eikä merkittäviä eroja henkilökunnan tietämyksessä noussut esiin. Vahvin osaaminen löytyi ehkä odotetustikin perusturvan toimialalta.

Tämän opinnäytetyön tulosten mukaan Askolan kunnan työntekijöillä on hyvä tieto siitä, että ilmoitukseen tulee kirjata jokin syy. Oletusarvoisesti, jos ihmisestä ollaan tekemässä huoli-ilmoitusta, tulee siihen olla jonkin selkeä syy ja täten se syy tulisi myös ilmoitukseen kirjata sen asianmukaisen käsittelyn mahdollistamiseksi. Toki jos asiaa pohtii laajemmin, voisi verrata jälleen lastensuojeluilmoitukseen, jonka tekemiseen riittää yleisesti herännyt huoli lapsesta. Kuitenkin huolenherättämiseenkin on aina jokin syy, ja se syy tulisi ilmoitukseen kirjata. Tähän peilaten voisi pohtia, ovatko vastaajista he, jotka valitsivat väärin tai vastasivat *en osaa sanoa*, ajatelleet, ettei erittelemätön huoli ikääntyneestä ole sinänsä kirjattavissa? Tarkempia haastatteluja aiheesta kuitenkin tekemättä on syy vääriin tai *en osaa sanoa* -vastauksiin vain arvailujen varassa. Merkittäviä eroavuuksia taustakysymyksiin ei tämän väittämän vastaajissa noussut esiin kuin muiden toimialojen ja yleishallinnon vastauksissa, joista reilu neljännes valitsi *en osaa sanoa* -vaihtoehdon.

Tämän opinnäytetyön tuloksista ilmeni, ettei Askolan kunnan työntekijöillä ollut tietoa, tuleeko huoli-ilmoitukseen kirjata esiin ilmoittajan nimi. Kunnan työntekijöillä ei ollut myöskään varmaa tietoa siitä, tuleeko ilmoitukseen kirjata, haluaako ilmoituksen tekijä pysyä nimettömänä. Taustakysymyksien pohjalta jaeuissa vastauksissa ei noussut selkeää eroa vastaajaryhmien väleillä vaan sama linja säilyi kaikissa ryhmissä. Mietin, voiko tämä johtua siitä, että aiemmin esitetty väite *ilmoituksen tekijän tiedot kuten nimi, tulee ilmoittaa*, sekoitti vastaajia? Yhteenvetona voisi huoli-ilmoituksen rakennetta koskevista väittämistä sanoa, että ilmoituksen rakenne ja sen vaatimat tiedot ovat henkilöstölle

vähemmän tuttuja ja niistä voisi tehdä kaavion, jota voisi hyödyntää esimerkiksi uutta henkilöstöä perehdytettäessä ja vanhan henkilöstön koulutustilaisuuksissa.

Tämän opinnäytetyön tulosten mukaan Askolan kunnan työntekijät tiesivät ikäihmisen arjessa selviytymisen haasteet päteväksi syyksi tehdä huoli-ilmoitus. Tämä tulos on samansuuntainen aikaisemman sosiaali- ja terveysministeriön (Laatusuositus hyvän ikääntymisen turvaamiseksi ja palvelujen parantamiseksi 2020–2023 Tavoitteena ikäystävällinen Suomi. 2020) selvityksen kanssa, jossa ilmeni, että valtaosalla yli 75-vuotiasista on arjessa selviytymisen haasteita. Selviytyminen käsitteenä kattaa ne toimintakyvyn ja ympäristön edellytykset, joita ikääntynyt tarvitsee päivittäiseen arkeensa. Arviolta joka kymmenes 75 vuotta täyttäneistä kokee, ettei ole saanut riittävää tukea selviytymiseen. Vuonna 2018 neljäsosa 75 vuotta täyttäneistä oli säännöllisten palveluiden piirissä. Iso osa palveluiden piirissä olevista sai sekä tuki- että turvapalveluita. Tukipalveluihin kuuluu muun muassa hygienia-, ateria, siivous-, kauppa- ja saattajapalveluita. Turvapalveluihin kuuluvat mm. turvarannekkeet. Näihin tilastoihin pohjaten, huoli-ilmoituksen teko kannattaa aina, jos asiasta herää pienikin epäily. Lisäksi valtioneuvoston laatusuosituksessa sanotaan, että ikääntyneiden kotona selviytymistä tulee arvioida osana palvelutarpeen ja toimintakyvyn arviota. (Laatusuositus hyvän ikääntymisen turvaamiseksi ja palvelujen parantamiseksi 2020–2023. Tavoitteena ikäystävällinen Suomi. 2020.)

Tässä opinnäytetyössä ilmeni tulosten mukaan, että Askolan kunnan työntekijät tiesivät, että mielenterveys- ja päihdeongelmat ovat riittävä syy ikäihmistä koskevan huoli-ilmoituksen tekoon. Tämä tulos on yhdenmukainen Sosiaali- ja terveysministeriön tekemän selvityksen mukaan, jossa ikäihmisten mielenterveys- ja päihdeongelmat sekä muistisairaudet ovat yleisiä ja aiheuttavat selviytymisen haasteita kokona asuttaessa. Sosiaali- ja terveysministeriön (Laatusuositus hyvän ikääntymisen turvaamiseksi ja palvelujen parantamiseksi 2020–2023. Tavoitteena ikäystävällinen Suomi. 2020) mukaan ikääntyneiden merkittävin syy palveluiden käyttöön on muistisairaus. Suomessa arvioidaan olevan jo noin 200 000 muistisairasta, joista puolella se on keskivaikea tai vaikea. Säännöllistä kotihoitoa saavista asiakkaista noin puolella on muistioireita. Tutkimuskatsauksessa, jossa käytiin läpi muistisairauden vaikutuksia sekä

sairastuneeseen, että erityisesti häntä hoitavaan henkilöön, havaittiin, että erityisesti Alzheimerin taudin huolestuttavat oireet kuten masennus, aggressiivisuus, vaeltelu ja unihäiriöt lisäsivät merkittävästi hoitajan stressiä ja heikensivät myös hänen hyvinvointiaan. Tähän peilaten, voisi huoli-ilmoituksen kohteena olla myös muistisairaana omahoitajana työskentelevä ikääntynyt puoliso. Täten muistisairaus voi toimia myös välillisenä syynä huoli-ilmoituksen tekoon. (Crutch ym. 2016.)

Kansalaisten turvallisuusselvityksessä vuonna 2016 ikääntyneistä 62 % koki muistisairauden vaikuttavan turvallisuuden kokemukseen (Kekki & Mankkinen 2016, 45). Tietotestin tuloksista ilmeni, että selviytymistä vaikeuttavat mielen-terveysongelmat tai muistisairaus tiedetään syyksi tehdä huoli-ilmoitus. Liki 97 % kaikista vastaajista tiesi oikean vastauksen. Tietotestissä oli myös toinen väittämä koskien muistisairautta, joka kuului muistisairaus (todettu tai epäily) on riittävä syy huoli-ilmoituksen tekoon. Tähän väittämään vastattiin vähemmän oikein, mutta kuitenkin selkeä enemmistö, 83,6 % kaikista vastaajista tiesi vastauksen (n = 61). Oma pohdintana mietin, hämäsikö vastaajia epäilyn muistisairauden riittävydestä huoli-ilmoituksen syyksi. Kuitenkin se on henkilöstä herännyt huoli ja siten riittävä syy ilmoituksen tekoon.

Tämän opinnäytetyön mukaan Askolan kunnan työntekijöistä valtaosa tiesi, että henkilön selviytymistä vaikeuttava päihteiden käyttö on syy tehdä huoli-ilmoitus. Yllättävää oli lähinnä, että sivistyksen toimialalla tiedettiin paremmin kuin perusturvassa. Sivistyksessä oikein vastasi 95 % ja perusturvassa 84 %. Perusturvan toimialalla kuitenkin kohdataan huomattavasti enemmän päihteiden käyttöä kuin sivistyksen puolella. Päihteistä merkittävin on alkoholi. Ikääntyneiden alkoholin käyttö on pienemmän ryhmän ongelma kuin työikäisellä väestöllä, mutta kuitenkin tärkeä ottaa huomioon. Mitä vanhempaa väestö on, sitä vähemmän alkoholia yleisesti käytetään. (Aira 2012; Rigler 2000.) Kansainvälisessä tutkimuksessa tähän ilmoitettiin syyksi muun muassa sairaudet ja sosiaalisten alkoholin käytön tilaisuuksien väheneminen. Suomessa alkoholia ilmoitti 65–84-vuotiaista miehistä 60 % ja naisista 55 % käyttäneensä alkoholia kuluneen vuoden aikana. Viikoittaista käyttöä raportoi 40 % miehistä ja 18 % naisista. Kansainvälisessä tutkimuksessa 60–94-vuotiailla yhteisössä asuvista henkilöistä 62 % käytti alkoholia ja runsasta juomista raportoitiin 13

%:lla miehistä ja 2 %:lla naisista. Kaiken kaikkiaan noin 6 % iäkkäistä aikuisista katsottiin käyttävän runsaasti alkoholia. Runsaaksi käytöksi ko. tutkimuksessa määriteltiin yli kaksi annosta päivässä. Sekä suomalaisessa että kansainvälisessä lähteessä kerrotaan alkoholin vaikuttavan ikääntyneen elimistössä voimakkaammin kuin nuoremman. Ikääntyneillä alkoholi vaikuttaa herkemmin keskushermostoon, tasapainoasti heikkenee sekä iän että alkoholin myötä ja tämä altistaa tapaturmille ja on siksi syy huoli-ilmoituksen tekoon. Lisäksi ikääntyneillä enemmän esiintyvä osteoporoosi eli luukato altistaa herkemmin murtumille loukkaantumisten yhteydessä. Alkoholi voi myös aiheuttaa verenpaineen heittelyä ja sen myötä kaatumisen riski lisääntyy myös. Lisäksi alkoholin käyttö altistaa sairauksien kuten diabeteksen hoitotasapainon heikkenemistä, pitkäaikainen ja runsas käyttö heikentää kognitiota ja edistää muistisairauksien sekä erilaisten syöpien syntyä. Eri lääkeaineiden ja alkoholin yhteiskäytöllä on lukuisia mahdollisia haittavaikutuksia. Esimerkkinä mainittakoon verenohennuslääke varfariini, joka yhdessä alkoholin kanssa voi aiheuttaa vakavia verenvuotoja muun muassa kaatumisten yhteydessä tai rauhoittavien lääkkeiden keskushermostoa lamaavat vaikutukset, joita alkoholi tehostaa. Potilailta, jotka liika-käyttävät alkoholia, on todettu myös immuunivasteen heikkenemistä ja täten heillä on lisääntynyt infektioriski. Kansainvälisessä tutkimuksessa on huomattu, että myös lapsuudessaan tuberkuloosille altistuneilla on suurempi riski taudin puhkeamiseen, mikäli alkoholia käytetään runsaasti. Alkoholin käyttö altistaa myös puutteelliselle ravitsemukselle ja siksi myös folaatin ja tiamiinin puutetiloja esiintyy useammin kuin verrokkiryhmillä. Näiden puutokset altistavat mm. neurologisille oireille. Myös unihäiriöt ja psyyken ongelmat kuten masennus ovat yleisempiä alkoholin käyttäjillä. (Aira 2012; Rigler 2000.) Tämän opinnäytetyön tuloksissa ilmeni myös, että riippuvuussairaus, kuten ongelmallinen rahapelaaminen tai lääkkeiden väärinkäyttö, ovat työntekijöille selkeä syy tehdä huoli-ilmoitus. Sosiaali- ja terveysministeriön mukaan (Laatusuositus hyvän ikääntymisen turvaamiseksi ja palvelujen parantamiseksi 2020–2023. Tavoitteena ikäystävällinen Suomi 2020) päihde- ja muut riippuvuudet lisäävät palveluiden tarvetta ja saattavat heikentää yhteiskuntaan osallistumista.

Tämän opinnäytetyön tuloksissa ilmeni, että Askolan kunnan työntekijät olivat epävarmoja siitä, riittääkö epäily ikäihmisen joutuminen kaltoinkohdelluksi huoli-ilmoituksen tekemisen perusteeksi. Tämä tulos voi ilmentää aikaisempaa

Alastalo ym. (2021) tekemää selvitystä siitä, että kuntatyöntekijät ovat kuormituneita, resursseja on vähän, jolloin epäselviin kaltoinkohtelun tapauksiin ei ehditä kiireessä paneutua riittävästi. Taustakysymyksien mukaan jaetuista ryhmistä nousi esiin se, että viranhaltijoista neljäsosa vastasi väärin (n=4, 23,5%), samoin työsuhteen keston mukaan jaetussa ryhmässä 5-10v kunnassa työskennelleistä (n=4, 27%) ja muilla toimialoilla (n=1, 25%) Muissa ryhmässä väärin vastanneiden osuus oli selkeästi alle 20%. Hämäsikö väittämän asettelu vai eikö henkilöstössä ole tietoa, että epäily on riittävä syy ilmoituksen tekoon? Ikääntyneiden kaltoinkohtelun riskitekijöitä ovat fyysisen terveyden ongelmat, mielenterveys- ja päihdeongelmat, riippuvuussuhteet ihmisten välillä sekä ihmissuhdeongelmat, ongelmat päivittäisessä selviytymisessä ja asenneongelmat sekä kykenemättömyys. Mitä useampi riskitekijä, sitä suurempi kaltoinkohtelun riski on. Koronapandemian on myös havaittu lisänneen palveluiden tarvetta ja vaikuttaneen välillisesti kaltoinkohtelun riskin lisääntymiseen. Omaishoitajan ja -hoidettavan välinen riippuvuussuhde altistaa myös kaltoinkohtelulle. (Valtokari ym. 2021.) Kaltoinkohtelun havaitseminen voi olla vaikeaa ja siksi henkilökohtaisesti koen, että siitä ilmoittamisen kynnyksen tulisi olla mahdollisimman matala ja pelkän epäilyn takia ilmoittamisesta on enemmän hyötyä kuin haittaa. Vanha sanontakin sanoo parempi katsoa kuin katua.

Vertaisarvioidussa katsausartikkelissaan Ilkka Vuori (2022) toteaa liikkumiskyvyn olevan keskeinen tekijä itsenäisessä selviytymisessä. Hän toteaa myös, että suurella osalla iäkkäistä on haasteita selviytyä toiminnoista, jotka edellyttävät tavanomaista kävelyä ja kaatumisia sekä niiden jatkovammoja sattuu paljon. Tämän opinnäytetyön tulosten mukaan Askolan kunnan työntekijät tiesivät, että ikäihmisen liikuntakyvyn aleneminen voi olla peruste huoli-ilmoituksen tekoon. Tämä tulos vahvistaa aikaisempaa tutkimusta, jonka mukaan suurella osalla iäkkäistä liikuntakyvyn aleneminen on syy itsenäisessä arjessa selviytymisessä. (Ks. Vuori 2022). Jakaantumista vastauksissa eri ryhmien välillä oli niukasti eikä selkeitä poikkeuksia noussut esiin. Valtaosa vastaajista siis tunnistaa alentuneen liikuntakyvyn syyksi tehdä huoli-ilmoitus. Myös sosiaali- ja terveysministeriö mainitsee heikentyneen liikuntakyvyn tekijänä, joka saattaa lisätä palveluiden tarvetta ja vähentää yhteyskuntaan osallistumisen toimintoja. (Sosiaali- ja terveysministeriö 2020.) Toimintakyvyn lasku ei ole syy

tehdä huoli-ilmoitusta antoi hyvin samankaltaisia vastauksia kuin alentunutta liikuntakykyä koskenut väite, eikä isoja eroavuuksia ryhmien välillä ollut.

Tässä opinnäytetyössä toteutetun tietotestin vastauksissa ilmeni, että yksinäisyyden tai yksinasumisen haasteet eivät ole niin hyvin tunnettu huoli-ilmoituksen syy. Reilut kolme neljästä vastaajasta tiesi vastauksen (n=44, 78,7%), mutta myös vääriä vastauksia oli 18% (n=11). Toimialakohtaisissa vastauksissa perusturvan toimijat tiesivät parhaiten (88% n= 22), heikointa tietämys oli muilla toimialoilla (50%, n=2). Kuitenkin palveluiden käyttöä tiedetään lisäävän muun muassa yksinasuminen ja yksinäisyys (Sosiaali- ja terveysministeriö 2020). Vuonna 2016 (Kekki ym. 2016) tehdyssä kansalaisten turvallisuusselvityksessä ikääntyneiden kokemia turvallisuuteen vaikuttavia tekijöitä selvitettiin ja suurimpana turvattomuustekijänä nousi esiin yksinäisyys, joka tuli esiin 80%:lla vastaajista. Yksinäisyyden kokemus eroaa yksinolosta. Yksinäisyys on tahatonta ja siihen liittyy koettu tunne sosiaalisten verkostojen ja vuorovaikutuksen puutteesta. Yksinolo taasen on tulkittu tarkoittavan vapaaehtoista etäänymistä sosiaalisista verkostoista. Ikääntyneiden yksinäisyyteen altistavista tekijöistä ja yksinäisyyteen liittyvistä riskitekijöistä on paljon kansainvälistä kirjallisuutta. Altistavia tekijöitä ovat muun muassa naissukupuoli, leskeys, eronneisuus tai naimattomuus, vain vähän merkittäviä ystävä- tai sukulaiskontakteja tai ne ovat laadultaan heikkoja. Altistavia tekijöitä ovat myös heikentynyt fyysinen terveys ja sosioekonomisten resurssien puute (alhainen koulutus, heikko tulotaso). Yksinäisyys ikääntyneellä lisää merkittävästi riskiä psyykkiselle tai fyysiselle sairastumiselle. Masennusoireet, päivittäisen aktiivisuuden väheneminen, fyysisen aktiivisuuden väheneminen, kognitiivisten taitojen heikkeneminen, muistisairauksien eteneminen ja hoitolaitokseen joutumisen riski kasvaa yksinäisyyden kokemisen myötä. Myös konkreettisten tautien kuten verenpainetauti tai aivohalvausriski lisääntyy. (Ong ym. 2016.) Onko niin, että yksinäisyyden vaikutuksia henkilön selviytymiseen ja myös fyysiseen terveyteen ei tunneta riittävästi ja sen vuoksi vääriä vastauksia tuli niinkin runsaasti? Tässä on selkeästi tietoisuuden lisäämisen paikka henkilötöissä. Muiden taustakysymyksien mukaan jaetuissa vastauksissa erot vastaajien väleillä eivät olleet niin suuria.

6.2 Luotettavuus ja eettisyys

Menetelmänä tässä opinnäytetyössä on kvantitatiivinen tutkimus. Sen luotettavuutta voidaan arvioida validiteetilla sekä reliabiliteetilla. Validiteetilla arvioidaan sitä, onko tutkimuksessa mitattu juuri sitä asiaa, mitä tarkoituksena oli. Onko teoreettiset käsitteet kyetty luotettavasti operationalisoimaan muuttujiksi? Tämä vaatii kattavaa perehtymistä aiheesta olevaan kirjallisuuteen. Ulkoisella validiteetilla tarkoitetaan sitä, että saadut tulokset voidaan yleistää tutkimuksen ulkopuoliseen perusjoukkoon. Käytännössä tällä tarkoitetaan esimerkiksi sitä, voidaanko ulkomaalaisia tutkimuksia soveltaa suomalaisiin tilanteisiin. Reliabiliteetti on tulosten pysyvyyttä. Voiko mittari tuottaa ei-sattumanvaraisia tuloksia? Reliabiliteettia voidaan arvioida käyttämällä samaa mittaria eri aineistoissa ja mikäli mittaustulokset ovat samansuuntaisia, kertoo se mittarin olevan reliaabeli. (Kankkunen & Vehviläinen-Julkunen 2017, 189-191.).

Yleisesti tutkimuksissa kannattaa käyttää jo valmiiksi luotettavaksi todettuja mittareita (Kankkunen & Vehviläinen-Julkunen 2017, 190), mutta tämän opinnäytetyön aiheesta ei ole aikaisemmin tehty vastaavaa tutkimusta, eikä sen vuoksi sopivaa mittaristoa ole luotu. Lisäksi kun menetelmänä on tietotesti, on se suunniteltu juuri tätä tutkimusta varten mittaamaan osaamista tämän aihepiirin ympärillä (ks. Kankkunen & Vehviläinen-Julkunen 2017, 191).

Tutkimukseen kerättiin materiaali sähköisellä lomakkeella, joka tutkimukseen osallistuville lähetti heidän oman organisaationsa esihenkilö. Esihenkilölle lomakkeen välitti opinnäytetyön tekijä eli minä. Täten vältettiin suora kontakti tutkijan ja tutkimukseen vastaavien välillä. Kysely oli nimetön, taustakysymyksien pohjalta vastaajaa ei voinut tunnistaa. Vastaaminen tapahtui anonymisti verkkolomakkeen kautta.

Tämän opinnäytetyön tulokset ovat luotettavia hyvän vastausprosentin ja luotettavaan tutkimustietoon pohjautuvan tietotestin ansiosta. Lisäksi vastaajien anonymiteetti oli turvattu, joten vastausten luotettavuuteen ei vaikuttanut pelko tunnistetuksi tulemisesta ja oman tietämättömyyden paljastumisesta. Teoreettiseen viitekehykseen käytetyt lähteet olivat luotettavista lähteistä kerätyt ja tietotesti laadittu juuri tätä opinnäytetyötä varten, jolloin sen vastaukset vastasivat esitettyihin tutkimuskysymyksiin.

Tätä opinnäytetyötä tehtäessä noudatettiin hyvää tieteellistä käytäntöä. Hyvä tieteellinen käytäntö on sitä, että tutkimuksessa noudatetaan rehellisyyttä sekä yleistä huolellisuutta ja tarkkuutta kaikissa osa-alueissa kuten tulosten keruussa, tallentamisessa, esittämisessä sekä arvioinnissa. Tutkimusta varten hankittiin tutkimuslupa aiemmin esitetyn opinnäytetyösuunnitelman pohjalta. Aineiston keruusta, analyysistä ja säilytyksestä sovittiin kaikkien osapuolten kesken ennen tutkimuksen aloittamista (Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2012, 6). Jokainen vastaus käsiteltiin siten, kuin se oli tietotestiin vastaajan toimesta tallennettu ja vastauksien yhteenvedossa luvut on esitetty juuri niin, kuten ne ovat tietotestin tuloksissa nousseet esiin. Jokaiselta vastaajalta pyydettiin myös vahvistus tietotestin alussa siitä, että vastaaja on ymmärtänyt tämän tutkimuksen tarkoituksen ja vastaa kyselyyn vapaaehtoisesti.

7 JOHTOPÄÄTÖKSET JA JATKOTUTKIMUSAIHEET

Yhteenvedona tästä opinnäytetyöstä voi esittää, että Askolan kunnan työntekijöillä on hyvät tiedot siitä, millaisissa tilanteissa huoli-ilmoituksen voi tehdä. Lisää tietoa sen sijaan tarvitaan siitä, mitä tietoja huoli-ilmoitusta täyttäessä tulee siihen kirjata. Esimerkin huoli-ilmoituksen sisällöstä ja sen vaatimista tiedoista olen esitellyt aiemmin tässä opinnäytetyössä. Sen pohjalta voi rakentaa esitteen, opaskartan tai vastaavan, jota voisi hyödyntää esimerkiksi uutta henkilöstöä perehdytettäessä ja vanhan henkilöstön koulutustilaisuuksissa. Lomakkeessa kysytään ilmoituksen tyyppi (lastensuojelu, huoli työikäisestä vai ikääntyneestä), sitten haluaako ilmoittaja pysyä nimettömänä ja mahdolliset yhteystiedot. Sen jälkeen täytetään kohteena olevan henkilön tiedot siltä osin, kun ne ovat tiedossa, kuitenkin asuinkunta ja postinumero tulisi aina ilmoittaa. Muita tietoja voivat olla esimerkiksi nimi, henkilötunnus tai arvio iästä sekä kohdehenkilön yhteystiedot. Lisäksi ilmoitukseen tulee täyttää, tietääkö kohdehenkilö tehtävästä ilmoituksesta ja pyydetään kuvaamaan ilmoituksen syy sekä mahdolliset lisätiedot. (Helsingin kaupunki 2021.)

Tutkimuksen johtopäätöksenä näkisin hyödylliseksi henkilöstölle tehtävän ns. opaskartan huoli-ilmoitusten laatimisesta. Kun tällainen opaskartta olisi aina saatavilla esimerkiksi kunnan sisäisessä verkossa, se helpottaisi työntekijöiden päätöksentekoa tilanteissa, joissa he harkitsevat huoli-ilmoituksen tekoa.

Jatkotutkimusehdotuksena olisi mielenkiintoista toteuttaa seurantatutkimus muutaman vuoden sisällä tästä opinnäytetyöstä ja verrata, onko huoli-ilmoituksia ja niiden tekoa koskeva tieto lisääntynyt Askolan kunnassa. Tätä opinnäytetyötä varten laadittua tietotestiä voisi myös käyttää muiden kuntien työntekijöiden tietotason selvittämiseen koskien huoli-ilmoitusten tekoa. Täten saataisiin lisätietoa kansallisella tasolla huoli-ilmoitusten tunnettavuudesta läpi Suomen ja yhdenmukaistettua ilmoitusten tekoa kuten Alastalo ym. selvityksensään Ikääntyneiden kaltoinkohtelu ja sen tunnistaminen huoli-ilmoituksen avulla (2021) ehdottavat.

LÄHTEET

Aira M. 2012. Lääkärilehti 6, 409-412. WWW-dokumentti. Saatavissa: kaakuri.finna.fi. [viitattu 18.10.2022].

Alastalo H., Luoma, M.-L., Valtokari M. 2021. Ikääntyneiden kaltoinkohtelu ja sen tunnistaminen huoli-ilmoituksen avulla. Tutkimuksesta tiiviisti 3/2021. Helsinki. Terveyden- ja hyvinvoinnin laitos. PDF-dokumentti. Saatavissa: <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-343-619-0> [viitattu 8.10.2021].

Askolan kunta. 2020. Kunnanhallituksen kuukausiraportti. PDF-dokumentti. Saatavilla: <https://www2.askola.fi/dynasty5/kokous/20202393-6-1.PDF> [viitattu 8.10.2021].

Crutch S., Gilhooly K., Gilhooly M., Harding E., McIntyre A., Sullivan M., Wilson L., Woodbridge R. 2016. A meta-review of stress, coping and interventions in dementia and dementia caregiving. *BMC Geriatr.* 16, 106. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC4872341/> [viitattu 16.10.2022].

Laki ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta sekä iäkkäiden sosiaali- ja terveystalvveluista 980/2012. [viitattu 19.11.2021].

Sosiaalihuoltolaki. 30.12.2014/1301. [viitattu 19.11.2021].

Haapakorva P., Hämeenniemi R., Hätälä J, Kaasalainen T., Kortelainen J., Luomala N., Luukkonen T., Oosi O., Välikangas J. 2020. Ikääntyneiden asuminen – ennakointi ja varautuminen kunnissa. Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminta. Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminnan julkaisusarja. PDF-dokumentti. Saatavilla: https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/162584/VNTEAS_202_55_Ikaeva.pdf?sequence=1 [viitattu: 16.2.2022].

Helsingin kaupunki. 2021 Huoli-ilmoitus yli 65-vuotiaasta helsinkiläisestä. Helsingin kaupunki. WWW-dokumentti. Saatavilla: <https://www.hel.fi/sote/toimipisteet-fi/aakkosittain/sosiaalityo/palveluntarve> [viitattu: 16.2.2022].

Kankkunen, P. & Vehviläinen-Julkunen, K. 2017. Tutkimus hoitotieteessä. 5.painos. Helsinki: Sanoma Pro Oy.

Kekki T., Mankkinen T., 2016. Turvassa? Kansalaisturvallisuuden tila Suomessa. Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminnan julkaisusarja 8/2016. PDF-dokumentti. Saatavilla: <http://www.urn.fi/URN:ISBN:978-952-287-214-2> [viitattu 9.11.2021].

Ong A., Uchino B., Wethington E. 2016. Loneliness and Health in Older Adults: A Mini-Review and Synthesis. *Gerontology.* 62, 443–449. Saatavissa: <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC6162046/> [viitattu 16.10.2022].

Rigler, S. 2000. Alcoholism in the Elderly. *American family physician*. 61(6):1710-1716. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://www.aafp.org/pubs/afp/issues/2000/0315/p1710.html> [viitattu 18.10.2022].

Sosiaali- ja terveysministeriö s.a. Sosiaalityö. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://stm.fi/sosiaalityo> [viitattu 9.11.2021].

Laatusuositus hyvän ikääntymisen turvaamiseksi ja palvelujen parantamiseksi 2020–2023 Tavoitteena ikäystävällinen Suomi. 2020. Sosiaali- ja terveysministeriö., Suomen Kuntaliitto. PDF-dokumentti. Saatavissa: <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-00-5457-1> [viitattu 9.11.2021].

Tilastokeskus 2019. Väestö 31.12. muuttujina Kunta, Vuosi, Sukupuoli, Ikä ja Tiedot. WWW-dokumentti. ISSN=1797-5379. Helsinki: Tilastokeskus Saatavissa: <http://www.stat.fi/til/vaerak/meta.html> [viitattu 8.10.2021].

Tutkimuseettinen neuvottelukunta. 2012. Hyvä tieteellinen käytäntö. Teoksessa Varantola, K., Launis, V., Helin, M., Spoof, S. & Jäppinen, S. (toim.) Hyvä tieteellinen käytäntö ja sen loukkausepäilyjen käsitteleminen Suomessa. PDF-dokumentti. Saatavissa: https://tenk.fi/sites/tenk.fi/files/HTK_ohje_2012.pdf [viitattu 9.11.2021].

Vehkalahti K. Kyselytutkimuksen mittarit ja menetelmät. 2019. Finn Lectura.

Vilka, H. 2021. Tutki ja kehitä. PS-Kustannus 2021. E-Kirja. Saatavissa: <https://kaakkuri.finna.fi/Record/kaakkuri.227023> [viitattu 30.11.2021].

Vilka, H. 2007. Tutki ja mittaa. Määrällisen tutkimuksen perusteet. E-kirja. Saatavissa: <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-03-0099-9>

Vuori, I. 2022. Fyysinen aktiivisuus säilyttää iäkkäiden liikkumiskykyä. *Duodecim-lehti*. 138:236–42 PDF-dokumentti. [Viitattu 19.10.2022].

Tietotesti Askolan kunnan työntekijöille koskien huoli-ilmoituksia

Ensimmäisessä osiossa on väittämiä koskien huoli-ilmoituksen tekoa. Huoli-ilmoitus on ilmoitus sosiaalityön tarpeessa olevasta, yli 65-vuotiaasta henkilöstä.

1. Ilmoittajan tulee olla sosiaali- tai terveysalan ammattilainen *

Oikein

Väärin

2. Kuka tahansa voi tehdä huoli-ilmoituksen ikääntyneestä *

Oikein

Väärin

3. Ilmoituksen tekijän tiedot kuten nimi tulee ilmoittaa *

Oikein

Väärin

4. Ilmoituksen kohteena olevasta henkilöstä tulee tietää vähintään nimi *

Oikein

Väärin

5. Ilmoituksen tekoon vaaditaan kunta ja postinumero, joiden alueella ilmoituksen kohde on *

Oikein

Väärin

6. Ilmoittajan tulee kertoa ilmoituksen kohteelle tekemästään ilmoituksesta *

Oikein

Väärin

7. Ilmoitusta tehtäessä tulee siihen merkitä, onko kohde tietoinen hänestä tehtävästä ilmoituksesta *

Oikein

Väärin

8. Ilmoitukseen tulee kirjata ilmoituksen syy *

Oikein

Väärin

9. Ilmoitukseen tulee kirjata haluaako ilmoittaja pysyä nimettömänä *

Oikein

Väärin

Tässä osiossa on väittämiä koskien syitä huoli-ilmoituksen tekoon

10. Huoli ikääntyneen selviytymisestä on syy tehdä huoli-ilmoitus *

- Oikein
 Väärin

11. Henkilön selviytymistä vaikeuttava päihteiden käyttö ei ole syy tehdä huoli-ilmoitusta *

- Oikein
 Väärin

12. Riippuvuus kuten ongelmallinen rahapelaaminen tai lääkkeet ovat syy tehdä huoli-ilmoitus *

- Oikein
 Väärin

13. Epäily ikääntyneen joutumisesta kaltoinkohdeksi ei riitä syyksi tehdä huoli-ilmoitus vaan vaaditaan varma tieto *

- Oikein
 Väärin

14. Selviytymistä vaikeuttavat mielenterveysongelmat tai muistisairaus on riittävä syy tehdä huoli-ilmoitus *

- Oikein
 Väärin

15. Henkilöllä ei ole riittävästi apuja arjesta selvitymiseen. Avun tarpeen kartoittaminen on syy tehdä huoli-ilmoitus *

- Oikein
 Väärin

16. Toimintakyvyn lasku ei ole syy tehdä huoli-ilmoitusta *

- Oikein
 Väärin

17. Henkilön alentunut liikuntakyky voi olla syy huoli-ilmoitukseen *

- Oikein
 Väärin

18. Muistisairaus (todettu tai epäily) on riittävä syy huoli-ilmoituksen tekoon *

- Oikein
 Väärin

19. Yksinäisyyden ja yksinasumisen haasteet ei käy huoli-ilmoituksen syyksi *

- Oikein
 Väärin

20. Mikä tahansa ikääntyneestä heräävä huoli on riittävä syy tehdä huoli-ilmoitus *

- Oikein
 Väärin

Tässä osiossa kysytään vastaajan taustoja tilastojen laatimisen tueksi. Tietoja ei käytetä yksittäisen vastaajan identifiointiin.

21. Roolisi Askolan kunnassa *

- Työntekijä
- Viranhaltija
- En halua vastata

22. Työsuhteen laatu *

- Vakituinen
- Sijainen
- En halua vastata

23. Kunnassa työskennelty aika *

- Alle 1v
- 1-4v
- 5-10v
- Yli 10v
- En halua vastata

24. Toimialasi *

- Perusturva
- Sivistys
- Tekninen toimi
- Yleishallinto
- Joku muu, mikä:

25. Sukupuoli *

- Nainen
- Mies
- En halua vastata

TUTKIMUSTIEDOTE**Tietotesti henkilöstölle koskien huoli-ilmoituksia Askolan kunnassa****Tutkimuksen tekijät**

Aini Kares-Salonen, opiskelija, Virpi Maijala, TtT, yliopettaja, Kakkois-Suomen ammattikorkeakoulu

Xamk - Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulu, Kotka, Pääskysentie 1, 48220 Kotka
Yhteyshenkilö tutkimukseen liittyvissä kysymyksissä:

Aini Kares-Salonen, opiskelija

Tämän tutkimuksen tarkoitus on selvittää määrällisen tutkimuksen keinoin, onko kunnalla työskentelevillä tiedollista osaamista siitä, mikä on huoli-ilmoitus ja missä tilanteessa sellainen on paikallaan tehdä. Tutkimus toteutetaan Webropol-kyselyllä, jonka kunnan edustaja välittää täytettäväksi kaikille Askolan kunnalla työskenteleville. Koko henkilökunta valikoitui tutkittavaksi yhdessä kunnan edustajien kanssa käydyissä neuvotteluissa. Askolan kunta on pienehkö organisaatio, jossa työntekijöitä oli 30.9.2020 290 henkilöä. Yhteistyö eri toimialojen kesken on tiivistä. Kunnassa ikääntyneiden kanssa ovat terveydenhuollon toimijoiden lisäksi muun muassa kirjaston ja vapaa-aikatoimen henkilöstö.

Pyyntö osallistua tutkimukseen

Pyydämme sinua osallistumaan tähän tutkimukseen. Sinulla on mahdollisuus tehdä kysymyksiä tutkimuksesta, kun olet perehtynyt tähän tiedotteeseen ja tiedotteen liitteenä olevaan tietosuojaselosteeseen, mikäli tutkimuksessa käsitellään henkilötietoja. Tämän jälkeen sinulta pyydetään suostumus tutkimukseen osallistumisesta.

Vapaaehtoisuus

Tutkimukseen osallistuminen on täysin vapaaehtoista ja voit keskeyttää tutkimuksen koska tahansa. Mikäli keskeytät tutkimuksen tai peruutat suostumuksen, keskeyttämiseen ja suostumuksen peruuttamiseen mennessä kerättyjä tietoja ja näytteitä voidaan käyttää osana tutkimusaineistoa.

Tutkimustuloksista tiedottaminen

Tutkimustuloksia ja kerättyä aineistoa voidaan käyttää ja hyödyntää sellaisessa muodossa, jossa yksittäistä tutkittavaa ei voida tunnistaa. Tämä tutkimus on opinnäytetyö, jonka tulokset julkaistaan kunnan toiminnan kehittämiseksi tutkimuksen valmistuttua.

Tutkittavan oikeudet**Henkilötietojen käsittelyperuste: Tutkittavan suostumus**

Oikeus saada pääsy tietoihin

Oikeus oikaista tietoja

Oikeus tietojen poistamiseen (tietosuoja-asetus sisältää tutkimustarkoitukseen liittyvän erityisen poikkeuksen tähän liittyen)

Oikeus rajoittaa tietojen käsittelyä

Oikeus siirtää tiedot järjestelmästä toiseen (ei koske täysin manuaalista henkilötietojen käsittelyä)

Henkilötietojen käsittelyperuste: Käsittely on tarpeen yleistä etua koskevan tieteellisen tutkimuksen suorittamiseksi

Oikeus saada pääsy tietoihin

Oikeus oikaista tietoja

Oikeus rajoittaa tietojen käsittelyä

Oikeus vastustaa henkilötietojen käsittelyä

LIITE: Tietosuojaseloste

Tietosuojailmoitus sovellettavaksi opiskelijoiden opinnäytetöihin

(Tietosuojalaki 2018/1050, EU:n yleinen tietosuoja-asetus 2016/679)

Pyydämme sinua osallistumaan Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulun (Xamk) opintoihin sisältyvään opinnäytetyöhön liittyvään tutkimukseen.

Opinnäytetyöhön osallistuminen on täysin vapaaehtoista ja voit keskeyttää osallistumisesi koska tahansa. Mikäli keskeytät tutkimuksen tai peruutat suostumuksen, keskeyttämiseen ja suostumuksen peruuttamiseen mennessä kerättyjä tietoja voidaan käyttää osana tutkimusaineistoa.

Tässä tietosuojaselosteessa kuvataan, miten henkilötietojasi käsitellään opinnäytetyössä, mitä oikeuksia sinulla on ja miten voit vaikuttaa tietojesi käsittelyyn.

1. Opinnäytetyön rekisterinpitäjä

Rekisterinpitäjä on ihminen (esim. opinnäytetyöntekijä) tai organisaatio, joka määrittelee henkilötietojen käsittelyn tarkoitukset ja keinot.

Tämän opinnäytetyön rekisterinpitäjä on
Aini Kares-Salonen

2. Opinnäytetyön suorittajat

Aini Kares-Salonen

3. Mihin tarkoitukseen henkilötietojani kerätään ja käsitellään?

Henkilötietoja kerätään tässä tutkimuksessa nostamaan esiin vastauksiin vaikuttavia taustatekijöitä kuten työntekijän toimiala tai kunnassa työskennelty aika. Henkilötiedoista ei kerätä suoraan yksilöitävissä olevia tietoja kuten nimeä.

4. Millä perusteella henkilötietojani käsitellään opinnäytetyössä?

Käytännössä opinnäytetyössä käsittelyperuste on lähes aina tutkittavan suostumus (harvemmin yleisen edun mukainen tieteellinen tai historiallinen tutkimus).

Henkilötietoja käsitellään seuraavalla yleisen tietosuoja-asetuksen (EU 679/2016 6.1 a) mukaisella perusteella:

tutkittavan suostumus

rekisterinpitäjän lakisääteisen veloitteen noudattaminen

- yleistä etua koskevan tehtävän suorittaminen (tieteellinen tai historiallinen tutkimus tai tilastointi tai aineiston arkistointi) rekisterinpitäjälle kuuluvan julkisen vallan käyttäminen
- rekisterinpitäjän tai kolmannen osapuolen oikeutettujen etujen toteuttaminen.

5. Opinnäytetyön aihe ja kesto

Opinnäytetyön aihe: Tietotesti henkilöstölle koskien huoli-ilmoituksia Askolan kunnassa

Opinnäytetyön kesto: 9/2021-9/2022. Henkilötietoja käsitellään 6kk 3/2022 alkaen.

6. Mitä tietoja minusta käsitellään?

- A. Työsuhteen laatu (vakituinen/sijainen), työsuhteen laatu (viranhaltija vai työntekijä), työsuhteen kesto, työntekijän toimiala ja vastaajan sukupuoli.
- B. Kerätäänkö ja käsitelläänkö opinnäytetyössä arkaluonteisia tietoja?
-
- Opinnäytetyössä ei kerätä ja käsitellä arkaluonteisia henkilötietoja.

TAI

Opinnäytetyössä käsitellään seuraavia arkaluonteisia henkilötietoja:

- Rotu tai etninen alkuperä
- Poliittiset mielipiteet
- Uskonnollinen tai filosofinen vakaumus
- Ammattiliiton jäsenyys
- Geneettiset tiedot
- Biometristen tietojen käsittely henkilön yksiselitteistä tunnistamista varten
- Terveys
- Luonnollisen henkilön seksuaalinen käyttäytyminen tai suuntautuminen

Mikä on arkaluonteisten henkilötietojen käsittelyperuste?

- Tutkittavan/osallistujan suostumus
- Tieteellinen tai historiallinen tutkimus, tilastointi tai aineiston arkistointi

Tutkittava/osallistuja on saattanut käsiteltävät arkaluonteiset tiedot julkisiksi

Muu peruste (mikä?):

7. Mistä lähteistä tietoni kerätään?

Mistä henkilötiedot saadaan?

Kyselylomakkeesta, jolla kerätään muukin tutkimukseen liittyvä data.

8. Luovutetaanko henkilötietojani kolmansille osapuolille?

Rekisteristä ei luovuteta tietoja kolmansille osapuolille.

9. Käsitelläänkö tietojani EU:n tai ETA:n ulkopuolella?

Ei käsitellä.

Xamkissa käytetään tallennustilana pilvipalveluita (Teams ja OneDrive). Microsoft saattaa siirtää näihin palveluihin tallennettua tietoa tai niiden varmuuskopioita EU:n tai ETA-alueen ulkopuolelle. Microsoftin tietosuojalauseke on luettavissa osoitteesta: <https://privacy.microsoft.com/fi-FI/privacystatement>

10. Kuinka kauan henkilötietojani säilytetään?

Henkilötietoja säilytetään opinnäytetyön julkaisemisesta yhden kuukauden verran eteenpäin. Tämän jälkeen henkilötiedot hävitetään.

11. Miten henkilötietoni säilytetään ja suojataan?

Henkilötietoja säilytetään sähköisessä muodossa salasanasuojattuna tutkijan henkilökohtaisella tietokoneella ja varmuuskopiona oppilaitoksen pilvipalvelussa.

12. Miten voin käyttää tietosuojasetuksen mukaisia oikeuksiani?

Yhteyshenkilö tutkittavan oikeuksiin liittyvissä asioissa, johon voi ottaa yhteyttä on: Aini Kares-Salonen, caica003@edu.xamk.fi

a) Suostumuksen peruuttaminen (tietosuojasetuksen 7 artikla)
Sinulla on oikeus peruuttaa antamasi suostumus, mikäli henkilötietojen käsittely perustuu suostumukseen. Suostumuksen peruuttaminen ei vaikuta suostumuksen perusteella ennen sen peruuttamista suoritettua käsittelyä lainmukaisuuteen.

b) Oikeus saada pääsy tietoihin (tietosuojasetuksen 15 artikla)
Sinulla on oikeus saada tieto siitä, käsitelläänkö henkilötietojasi ja mitä henkilötietojasi käsitellään. Voit myös halutessasi pyytää jäljennöksen käsiteltävistä henkilötiedoista.

- c) Oikeus tietojen oikaisemiseen (tietosuoja-asetuksen 16 artikla)
Jos käsiteltävissä henkilötiedoissasi on epätarkkuuksia tai virheitä, sinulla on oikeus pyytää niiden oikaisua tai täydennystä.
- d) Oikeus tietojen poistamiseen (tietosuoja-asetuksen 17 artikla)
Sinulla on oikeus vaatia henkilötietojesi poistamista tietyissä tapauksissa.
- e) Oikeus käsittelyn rajoittamiseen (tietosuoja-asetuksen 18 artikla)
Sinulla on oikeus henkilötietojesi käsittelyn rajoittamiseen tietyissä tilanteissa kuten, jos kiistät henkilötietojesi paikkansapitävyyden.
- f) Vastustamisoikeus (tietosuoja-asetuksen 21 artikla)
Sinulla on oikeus vastustaa henkilötietojesi käsittelyä, jos käsittely perustuu yleiseen etuun tai oikeutettuun etuun. Tällöin ammattikorkeakoulu ei voi käsitellä henkilötietojasi, paitsi jos se voi osoittaa, että käsittelyyn on olemassa huomattavan tärkeä ja perusteltu syy, joka syrjäyttää oikeutesi.

Oikeuksista poikkeaminen

Tässä kuvatuista oikeuksista saatetaan tietyissä yksittäistapauksissa poiketa tietosuoja-asetuksessa ja Suomen tietosuojalaissa säädetyillä perusteilla siltä osin, kuin oikeudet estävät tieteellisen tai historiallisen tutkimustarkoituksen tai tilastollisen tarkoituksen saavuttamisen tai vaikeuttavat sitä suuresti. Tarvetta poiketa oikeuksista arvioidaan aina tapauskohtaisesti.

Valitusoikeus

Sinulla on oikeus tehdä valitus erityisesti vakinaisen asuin- tai työpaikkasi sijainnin mukaiselle valvontaviranomaiselle, mikäli katsot, että henkilötietojen käsittelyssä rikotaan EU:n yleistä tietosuoja-asetusta (EU) 2016/679. Suomessa valvontaviranomainen on tietosuojavaltuutettu.

13. Tietosuojavastaavan yhteystiedot

Xamkin tietosuojavastaava on Markus Häkkinen. Häneen saa yhteyden sähköpostiosoitteesta tietosuojavastaava@xamk.fi

SUOSTUMUS HENKILÖTIETOJEN KÄSITTELYYN TUTKIMUKSESSA JA TUTKIMUKSEEN OSALLISTUMISESTA

Tietotesti henkilöstölle koskien huoli-ilmoituksia Askolan kunnassa

Askolan kunta, Aini Kares-Salonen

Olen lukenut ja ymmärtänyt saamani tutkimustiedotteen ja tietosuojaselosteen.

Tiedotteesta olen saanut riittävän selvityksen tutkimuksesta ja tietosuojailmoituksesta tarkemman kuvauksen tutkimuksen yhteydessä suoritettavasta henkilötietojen keräämisestä, käsittelystä ja luovuttamisesta. Ymmärrän, että tietojani käsitellään luottamuksellisesti. Minulla on ollut mahdollisuus esittää kysymyksiä ja olen saanut riittävän vastauksen kaikkiin tutkimusta koskeviin kysymyksiini.

Minulla on ollut riittävästi aikaa harkita osallistumistani tutkimukseen. Olen saanut riittävät tiedot oikeuksistani, tutkimuksen tarkoituksesta ja sen toteutuksesta sekä tutkimuksen hyödyistä ja riskeistä. Minua ei ole painostettu eikä houkuteltu osallistumaan tutkimukseen.

Ymmärrän, että osallistumiseni on vapaaehtoista ja että voin peruuttaa tämän suostumukseni koska tahansa syytä ilmoittamatta. Olen tietoinen siitä, että mikäli keskeytän tutkimuksen tai peruutan suostumukseni, minusta keskeyttämiseen ja suostumukseni peruuttamiseen mennessä kerättyjä tietoja ja näytteitä voidaan käyttää osana tutkimusaineistoa.

Allekirjoituksellani vahvistan, että annan suostumukseni henkilötietojeni käsittelyyn ja tutkimukseen osallistumiseen.

Päiväys ja paikka

Tutkittavan allekirjoitus

Tutkittavan nimenselvennös

Tutkijalle. Alkuperäinen allekirjoitettu tutkittavan suostumus sekä kopio tutkimustiedotteesta jäävät tutkijan arkistoon. Tutkimustiedote ja kopio allekirjoitetusta suostumuksesta annetaan tutkittavalle.

Mikäli tutkimuksen kohteena on alaikäinen, mutta henkilötietoja ei kerätä, vanhemmille tai sosiaalityöntekijöille tms. annetaan tutkimustiedote sekä pyydetään suostumus tutkimukseen osallistumisesta, mutta tietosuojailmoitusta ei ole välttämätöntä tehdä.